

دانشگاه تهران

مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: جمعیت شناسی

دانشکده علوم اجتماعی

مصوب جلسه مورخ ۸۶/۳/۸ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه

این برنامه بر اساس آیین نامه وزارتی تفویض اختیارات برنامه ریزی درسی به دانشگاههای دارای هیات ممیزه توسط اعضای هیات علمی گروه جمعیت شناسی دانشکده علوم اجتماعی بازننگری و در یکصد و پنجاه و نهمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه مورخ ۸۶/۳/۸ به تصویب رسیده است.

مصوبه شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه تهران در خصوص برنامه درسی

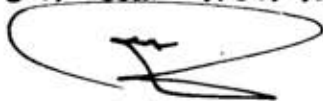
رشته : جمعیت شناسی

مقطع : کارشناسی ارشد

- برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته جمعیت شناسی که توسط اعضای هیات علمی گروه جمعیت شناسی دانشکده علوم اجتماعی بازنگری شده است با اکثریت آراء به تصویب رسید.
- این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.
 - هر نوع تغییر در برنامه مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه برسد.

عبدالرضا سیف

دبیر شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه

محمود کمره ای

معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه

رای صادره جلسه مورخ ۸۶/۳/۸ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه در مورد بازنگری برنامه درسی رشته جمعیت شناسی در مقطع کارشناسی ارشد صحیح است، به واحد ذیربط ابلاغ شود.

عباسعلی عمید نزلجانی
رئیس دانشگاه

فصل اول

مشخصات کلی

تعریف

رشته جمعیت‌شناسی (Demography) یکی از شاخه‌های علوم اجتماعی است که به مطالعه جمعیت‌های انسانی از نقطه نظر اندازه، ساخت، و تغییراتی که ارتباط متقابل سه عامل زاد و ولد، مرگ و میر و مهاجرت در جمعیت به وجود می‌آورند می‌پردازد. علاوه بر آن، روابط متقابل میان موضوعات جمعیتی با جنبه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیست محیطی نیز در این رشته مورد بررسی قرار می‌گیرد.

مطالعات تجربی جمعیت‌شناسی از نیمه دوم قرن هفدهم آغاز گردیده و با توجه به اهمیت روز افزون مطالعات جمعیتی در سیاست‌گذاری‌های توسعه اقتصادی-اجتماعی، این رشته به عنوان یکی از رشته‌های مهم تحصیلی در دانشگاهها قلمداد می‌گردد و به شاخه‌های متعددی از جمله جمعیت‌شناسی محض (Formal Demography)، جمعیت‌شناسی اجتماعی (Social Demography)، جمعیت‌شناسی اقتصادی (Economic Demography)، جمعیت‌شناسی تاریخی (Historical Demography)، جمعیت‌شناسی ریاضی (Mathematical Demography)، و جمعیت‌شناسی بهداشت (Health Demography) تقسیم شده است. علاوه بر آن، طبیعت میان رشته‌ای جمعیت‌شناسی، این علم را با رشته‌های متعدد دیگری از جمله بهداشت، اکولوژی، جغرافیا، انسان‌شناسی، باستان‌شناسی، زیست‌شناسی، ژنتیک و اپیدمیولوژی مرتبط می‌سازد.

هدف

رشد شتابان جمعیت و تبعات آن نظیر ترکیب و توزیع نامتناسب جمعیت، مهاجرت‌های بی‌رویه روستا به شهر، تنگناهای مرتبط به آموزش، اشتغال، تامین بهداشت و مسائل زیست‌محیطی، اهمیت خاصی به مطالعات جمعیت‌شناسی داده است. به همین علت، موضوع جمعیت از ابعاد متعددی مورد توجه و بحث متخصصین و صاحب‌نظران اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، محققان و برنامه‌ریزان و دستگاه‌های دولتی بوده است. تربیت و تامین نیروی انسانی ماهر در زمینه جمعیت‌شناسی توسط دانشگاهها به منظور برخورد علمی و محققانه با موضوعات و مسائل جمعیتی هدف مهم این رشته است.

ضرورت

هر فرد انسانی عضو یک جمعیت خاص است و عوامل جمعیتی بر بسیاری از جنبه‌های زندگی انسانی - از مکانی که در آن زندگی می‌کند تا قیمتی که برای کالا و خدمات می‌پردازد - تاثیر می‌گذارند. توجه به بهداشت و نیاز به امکانات بهداشتی ذهن بسیاری از رهبران سیاسی کشورهای صنعتی که دارای جمعیت سالمند هستند را مشغول کرده است، در حالیکه نیاز به کلاسهای آموزشی، فرصتهای شغلی و مسکن کشورهایی که هنوز دارای رشد بالای جمعیتی هستند را با مشکلات فراوانی روبرو کرده است. تاریخ زندگی انسانی، تاثیر شرایط جمعیتی بر سایر عوامل و متقابلاً تاثیرپذیری آنها از این عوامل را تجربه کرده است. جنگ‌ها توانستند بخش مهمی از جمعیت را از بین ببرند، نمونه بارز آن را می‌توان طی دو جنگ بزرگ جهانی مشاهده کرد. کشف داروهای جدید طول عمر افراد انسانی را افزایش داده است. از آن

طرف، جمعیت زیاد آلودگی محیط زیست و تغییر در شیوه و سبک زندگی انسانها را موجب شده است. بنابراین شناسایی جمعیت‌های انسانی، چگونگی تغییرات آنها در طول زمان و تعامل این تغییرات با سایر عوامل مربوط به زندگی انسانی از اهمیت خاصی برخوردار می‌شوند.

دانش روز جمعیت‌شناسی در مقایسه با چند دهه قبل پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای را تجربه نموده است. در عین حال که وسعت و عمق مطالعات مربوط به روند تحولات و عوامل تعیین‌کننده فرآیندهای اصلی جمعیتی مانند باروری، مرگ‌ومیر و مهاجرت افزایش یافته است، قلمرو مطالعات جمعیتی نیز تدریجاً به حوزه وسیعی از مسائل و موضوعاتی که بعد جمعیتی دارند نظیر ایدز، بهداشت باروری، سلامتی، نوجوانان، سوءتغذیه، فقر و تغذیه، جنسیت، محیط‌زیست، آموزش و ... گشوده شده است. گسترش قلمرو رشته و نیز اهمیت روزافزون موضوعات جمعیتی در طراحی سیاست‌ها و برنامه‌ها و یافتن راه‌حلهای مناسب برای چالش‌های مرتبط، ضرورت انطباق با پیشرفت‌های علمی روز و آشنایی با موضوعات، مفاهیم، ابزارها و روش‌های جدید پژوهشی را اجتناب‌ناپذیر ساخته است.

طول دوره و شکل نظام

طول دوره کارشناسی ارشد جمعیت‌شناسی دو سال است و دانشجویان در شرایط متعارف قادر خواهند بود مجموعه دروس (دروس و پایان‌نامه) این دوره را در مدت مذکور بگذرانند. حداکثر طول دوره مجاز این دوره سه سال است و هر سال تحصیلی شامل دو نیمسال و هر نیمسال شامل شانزده هفته کامل آموزشی است.

تعداد واحدهای درسی

واحدهای درسی دوره کارشناسی ارشد جمعیت‌شناسی شامل ۳۲ واحد به قرار زیر است:

ردیف	دروس	تعداد واحد
۱	دروس اصلی	۲۲
۲	دروس اختیاری	۶
۳	طرح تحقیق و پایان‌نامه	۴
جمع	-	۳۲

نقش و توانایی فارغ‌التحصیلان

فارغ‌التحصیلان این رشته عمدتاً در مراکز مختلف آموزشی، تحقیقاتی و سیاست‌گذاری و اجرایی از جمله مراکز آموزش عالی، آموزش و پرورش، مرکز آمار ایران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، سازمان ثبت احوال، وزارت بهداشت، به انجام تدریس دروس جمعیتی، مطالعات و تحقیقات و یا امور سیاست‌گذاری و اجرایی مشغول به کار می‌شوند.

شرایط و ضوابط ورود به دوره

داوطلبان این رشته با دارا بودن شرایط عمومی دوره کارشناسی ارشد از بین فارغ التحصیلان دوره‌های مختلف کارشناسی انتخاب خواهند شد. داوطلبان ورود به این دوره لازم است حسب مورد دروس کمبود (پیش‌نیاز) را با نظر گروه آموزشی بگذرانند.

مواد و ضرایب امتحانی

عناوین و دروس امتحانی به شرح زیر می‌باشند:

ردیف	عناوین درسی	ضرایب امتحانی
۱	نظریه‌های جامعه‌شناسی	۲
۲	زبان عمومی و تخصصی	۲
۳	روش تحقیق	۲
۴	حوزه‌های جمعیت‌شناسی	۳

فصل دوم

جداول دروس دوره کارشناسی ارشد جمعیت‌شناسی

الف - دروس اصلی

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز
			نظری	عملی	جمع	
۱	آمار پیشرفته	۲	۳۲	-	۳۲	-
۲	برآورد شاخص‌های جمعیتی	۲	۳۲	-	۳۲	-
۳	جمعیت و برنامه‌ریزی توسعه	۲	۳۲	-	۳۲	-
۴	روش تحقیق	۲	۳۲	-	۳۲	آمار پیشرفته
۵	روش‌های پیشرفته تحلیل داده‌ها	۲	۳۲	-	۳۲	روش تحقیق
۶	روند تحولات و عوامل تعیین‌کننده باروری	۲	۳۲	-	۳۲	-
۷	روند تحولات و عوامل تعیین‌کننده مرگ‌ومیر	۲	۳۲	-	۳۲	-
۸	سمینار تحقیقات جمعیت‌شناسی	۲	۳۲	-	۳۲	-
۹	کاربرد نظریه‌های اجتماعی در جمعیت‌شناسی	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۰	مهاجرت و شهرنشینی	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۱	نرم‌افزارهای جمعیتی	۲	۳۲	-	۳۲	برآورد شاخص‌های جمعیتی
جمع	-	۲۶	۳۵۲	-	۳۵۲	-

ب- دروس اختیاری*

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز
			نظری	عملی	جمع	
۱	جمعیت و توسعه اقتصادی	۲	۳۲	-	۳۲	-
۲	جمعیت و جامعه	۲	۳۲	-	۳۲	-
۳	جمعیت و جنسیت	۲	۳۲	-	۳۲	-
۴	جمعیت‌شناسی انسان‌شناختی	۲	۳۲	-	۳۲	-
۵	جمعیت‌شناسی ریاضی	۲	۳۲	-	۳۲	-
۶	جمعیت‌شناسی سالخوردگی	۲	۳۲	-	۳۲	-
۷	دیدگاه‌ها و سیاست‌های جمعیتی معاصر	۲	۳۲	-	۳۲	-
جمع	-	۱۴	۲۲۴	-	۲۲۴	-

* دانشجو باید از میان دروس فوق‌الذکر با مشورت استاد راهنما و گروه آموزشی ۶ واحد را انتخاب و با موفقیت بگذراند.

فصل سوم

سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد جمعیت‌شناسی

هدف درس:

آشناساختن دانشجویان با مدل‌های رگرسیون چند متغیره خطی Multiple Regression، روشهای بررسی و آماده سازی داده ها Data Preparation، داده های گمشده Missing Data Treatment، داده های پرت Outliers، آزمون پیش فرضها Tests of the Assumptions، تحلیل باقی مانده ها Residual Analysis، تحلیل مسیر Path Analysis و کار برد آنها در تحلیل داده های جمعیتی است.

جلسه اول: مقدمه، طرح درس، منابع و تکالیف

Hair, JR. Anderson, R. Tatham, R Black W.C (2002). *Multivariate Data Analysis With Readings*. New Jersey; Prentice Hall .Inc.

Hali, Shiva, S. Rao, Vaninaddha, K ((1992), *Advanced Techniques of Population Analysis*. New York: Plenum Press

SPSS Base Application Guide (version 9.0 or higher 1999). SPSS Inc.

Blalock, Hubert. M, J (1979). *Social Statistics*. London; McGraw Hill.

کلانتری، خلیل (۱۳۸۲)، پردازش و تحلیل داده ها در تحقیقات اجتماعی اقتصادی، تهران، مهندسین طرح و منظر.

جلسه دوم، سوم و چهارم: روشهای بررسی و آماده سازی داده ها Data Perperation و داده های گمشده Missing Data Treatment

Hali, Shiva, S. Rao, Vaninaddha, K ((1992), General Description of Multiple Regression. In *Advanced Techniques of Population Analysis*. PP 63- 72.

Hair, JR. Anderson, R. Tatham, R Black W.C (2002). Examining Your Data, in). *Multivariate Data Analysis With Readings*, PP 32-75.

SPSS Base Application Guide (version 9.0 or higher 1999). Chapter 11, Bivariate and Partial Correlation. PP. 177-189.

Garson, D. Notes on Regression In : WWW2..chass.ncsu.edu/garson/pa765

جلسه پنجم، ششم و هفتم: رگرسیون خطی و حد اقل مربعات، پیش فرض ها، برآورد مدل و ارزیابی نیکویی برازش، آزمون پیش فرضها Tests of the Assumptions، تحلیل ضرایب.

Hair, JR. Anderson, R. Tatham, R Black W.C (2002). Examining Your Data, in). *Multivariate Data Analysis With Readings*, PP. 75-126.

SPSS Base Application Guide (version 9.0 or higher 1999). Chapter 11, Bivariate and Partial Correlation. PP 189- 204.

Garson, D Notes on Multiple Regression In : WWW2..chass.ncsu.edu/garson/pa765

کلانتری، خلیل (۱۳۸۲)، پردازش و تحلیل داده ها در تحقیقات اجتماعی اقتصادی. ص ص ۱۸۹-۱۶۹.

جلسه هشتم، نهم و دهم:

اعتبار بخشی یافته ها، تحلیل باقی مانده ها Residual Analysis، Case Diagnostics، Forward، Step Wise.

Backward، رگرسیون با متغیر های کاذب Dummy variable Regression.

Blalock, Hubert.M, J (1979). *Social Statistics*. London; McGraw Hill. PP 451- 497

Hair, JR. Anderson, R. Tatham, R Black W.C (2002). Examining Your Data. In *Multivariate Data Analysis With Readings*, PP 128-165

SPSS Base Application Guide (version 9.0 or higher 1999). PP 210-230

Garson, D Notes on Dummy variable Regression In : WWW2..chass.ncsu.edu/garson/pa765

جلسه یازدهم، دوازدهم و سیزدهم: تحلیل مسیر

کلانتری، خلیل (۱۳۸۲)، پردازش و تحلیل داده ها در تحقیقات اجتماعی اقتصادی. ص ص 223-242

Tacq, Jacques (1991). *Multivariate Analysis Techniques in Social Science Research: From Problem to Analysis*. Thousand Oaks: Sage Publication (Chapter 6 on: Partial Correlation and Path Analysis)

جلسه چهاردهم: جمع بندی

نام درس: برآورد شاخص‌های جمعیتی تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری پیش نیاز: ندارد

اهداف کلی درس:

- آشنایی با روش‌های ارزیابی و تصحیح داده‌های جمعیتی
- آشنایی با روش‌های برآورد شاخص‌های جمعیتی بر اساس داده‌های موجود

جلسه اول: مقدمه: طرح درس، منابع و تکالیف

جلسه دوم: روش‌های ارزیابی و تصحیح داده‌ها

جلسه سوم: تسطیح توزیع سنی با استفاده از جداول الگو

جلسه چهارم: طرح کلی روش‌های برآورد مرگ‌ومیر: روش‌های مبتنی بر توزیع سنی

جلسه پنجم: معرفی روش براس در برآورد مرگ‌ومیر و انتخاب جدول بقاء

جلسه ششم: محدودیت‌های روش براس و اصلاحات بعدی این روش - برآورد کم‌شماری در آمارهای مرگ‌ومیر

جلسه هفتم: طرح کلی روش‌های برآورد باروری: روش‌های مبتنی بر توزیع سنی

جلسه هشتم: روش فرزندان خود

جلسه نهم: روش نسبت P/F - شاخص توالی رتبه فرزندان

جلسه دهم: تحلیل نسلی و مقطعی آمارها و شاخص‌های باروری

جلسه دوازدهم: بکارگیری جدول بقاء در تحلیل ازدواج و زناشویی (جداول بقاء چندکاهشی)

جلسه سیزدهم: روش‌های غیرمستقیم برآورد مهاجرت

جلسه چهاردهم: شاخص‌های شهرنشینی و شهرگرایی

منابع درس:

- Coale, Ansley and Paul Demeny. 1983. *Regional Model Life Tables and Stable Populations*. New York Academic Press.
- Shryock, Henry S. and Jacob S. Siegel. 1976. *The Methods and Materials of Demography*. Condensed edition by Edward G. Stockwell. New York. Academic Press
- United Nations. 1983. *Manual X Indirect Techniques for Demographic Estimation*. New York: United Nations
- Barclay, George 1958. *Techniques of Population Analysis*. New York: John Wiley.
- Arriaga, E. & P. Johnson 1994. *Population Analysis with Microcomputers*. UNFPA.
- Henry, L. 1976. *Population Analysis and Model*. Academic Press. (Translated by E. van de Wall)
- Pressat, Roland 1972. *Demographic Analysis*. Chicago: Aldine. (Translated by J. Matras)
- Bogue, D.J., E.E. Arriaga and D.L. Anderton. (Eds.) 1993. *Readings in Population Research Methodology*. Chicago: Published for the United Nations Population Fund by Social Development Center.

اری آکا و همکاران، ۱۳۸۲. روش‌های تحلیل جمعیت. ترجمه فاروق امین مظفری، تبریز: احرار

امانی، مهدی و همکاران، ۱۳۵۳. باروری در تهران. مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران

امین‌زاده، ۱۳۵۷. جمعیت‌شناسی عمومی. تهران: دانشگاه ملی

پرسا، ۱۳۷۴. آنالیز جمعیت‌شناختی. ترجمه خسرو اسدی تهران: سمت

پرسا، ۱۳۷۱. جمعیت‌شناسی آماری ترجمه سیدمحمد سیدمیرزایی. انتشارات آستان قدس رضوی

پولارد و همکاران ۱۳۶۵. روش‌های تحلیل جمعیت. شیراز: مرکز جمعیت‌شناسی دانشگاه شیراز

زنجانی، حبیب‌الله ۱۳۶۹. مجموعه روش‌ها و مباحث شهرسازی. جلد اول: جمعیت.

- سازمان ملل متحد ۱۳۷۵. روشهای ارزیابی کیفیت آمارهای اساسی مربوط به برآوردهای جمعیتی (ترجمه دکتر کریم منصورفر)
- میرزایی محمد و همکاران ۱۳۷۵. برآورد و تحلیل شاخص‌های حیاتی و جمعیتی کشور در سرشماری‌های ۱۳۶۵ و ۱۳۷۰. بخش جمعیت‌شناسی مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی.
- میرزایی، محمد، ۱۳۸۱. گفتاری درباره جمعیت‌شناسی کاربردی. تهران: دانشگاه تهران.
- سازمان ملل متحد ۱۳۸۱. بسته نرم‌افزاری برای اندازه‌گیری مرگ‌ومیر ترجمه حاتم حسینی و مهدی رضایی. همدان: انتشارات دانشگاه بوعلی
- زنجانی، حبیب‌الله و طه نوراللهی ۱۳۷۵. جداول مرگ‌ومیر ایران برای سال ۱۳۷۵. تهران: مؤسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی.
- سرایی، حسن. ۱۳۸۱. روشهای مقدماتی تحلیل جمعیت. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

نام درس: جمعیت و برنامه‌ریزی توسعه تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری پیش نیاز: ندارد

اهداف کلی درس:

بررسی نقش جمعیت و عوامل جمعیتی در برنامه‌ریزی‌های توسعه اجتماعی و اقتصادی پرداختن به سه محور برآوردهای جمعیتی، ملاحظات جمعیتی مرتبط با توسعه در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌های جمعیتی در برنامه‌ریزی‌ها

جلسه اول: مقدمه، مبادی و معرفی درس - معرفی منابع و تعیین تکالیف درسی

جلسه دوم: تعاریف و مفاهیم و اهمیت جمعیت در برنامه‌ریزی توسعه - پیش‌بینی‌های جمعیتی: روش ریاضی پیش‌بینی جمعیت

جلسه سوم: علل گرایش روزافزون به استفاده از روش ترکیبی - تغییرات ساختار سنی به سبب کاهش باروری

جلسه چهارم: طرح کلی روش ترکیبی پیش‌بینی جمعیت - نحوه استخراج احتمال بقاء پیش‌بینی از جدول بقاء

جلسه پنجم: طرح مثال در مورد روش ترکیبی - روش ترکیبی با دخالت عامل مهاجرت

جلسه ششم: ملاحظات جمعیتی در برنامه‌ریزی‌های توسعه: منابع آمارها، تعاریف و مفاهیم جمعیت و نیروی انسانی - شاخص‌های فعالیت

جلسه هفتم: ادامه مبحث جمعیت و نیروی انسانی

جلسه هشتم: جمعیت و آموزش: مقدمات بحث و عوامل مؤثر بر نیازهای آموزشی

جلسه نهم: ادامه مبحث جمعیت و آموزش

جلسه دهم: جمعیت، بهداشت و تغذیه - انواع خدمات بهداشتی - تأثیر جمعیت بر نیازهای بهداشت

جلسه یازدهم: تأثیر بهداشت بر متغیرهای جمعیتی

جلسه دوازدهم: جمعیت و مسکن (تعاریف و شاخص‌ها - عوامل مؤثر بر نیاز به مسکن)

جلسه سیزدهم: جمعیت و محیط زیست - جمعیت و سایر نیازهای اساسی

جلسه چهاردهم: طرح کلی از خط‌مشی‌ها و سیاست‌های جمعیتی در برنامه‌ریزی‌های توسعه

منابع درس:

- Robinson, Warren C. 1975. *Population and Development Planning*. Population Council.
- Stamper, 1977. *Population and Planning in Developing Nations*.
- Gavin, W. Jones 1975. *Population Growth and Educational Planning in Developing Nations*.
- Muhsam, 1978. *Education and Population*.
- United Nations, 1981. *Population Distribution Policies in Development Planning*, New York
- UN ESCAP, 1988. *Research Requirements for Integrating Population in to Development Planning*. In Population Research Leads, No. 30
- Gavin Jones, 1990. *Population Dynamics and Educational and Health Planning*, ILO
- United Nations *Population and Demographic Bulletins*.

پولارد و همکاران ۱۳۶۵. روش‌های تحلیل جمعیت. شیراز: مرکز جمعیت‌شناسی دانشگاه شیراز

تودارو، مایکل، ۱۳۸۱. توسعه اقتصادی در جهان سوم، ترجمه دکتر غلامعلی فرجادی، تهران: مؤسسه عالی پژوهش در برنامه‌ریزی و توسعه.

کتابی، احمد، ۱۳۷۸. درآمدی بر آراء و نظریات جمعیت‌شناسی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی.

سووی، آلفرد ۱۳۵۷. مالتوس و دومارکس. ترجمه صدقیانی، انتشارات امیرکبیر.

زنجانی حبیب‌الله، محمد میرزایی، کامل شادپور و امیر هوشنگ مهریار ۱۳۷۸. توسعه و بهداشت باروری. تهران: نشر بشری

سرانی، حسن. ۱۳۸۱. روش‌های تحلیل جمعیت. تهران: دانشگاه تهران.

میرزایی، محمد ۱۳۸۱. گفتاری درباره جمعیت‌شناسی کاربردی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

اری آگا و همکاران، ۱۳۸۲. روش‌های تحلیل جمعیت. تبریز: احرار

سازمان ملل متحد ۱۳۸۱. بسته نرم‌افزاری برای اندازه‌گیری مرگ‌ومیر ترجمه حاتم حسینی و مهدی رضایی. همدان: انتشارات دانشگاه بوعلی.

پرسا، ۱۳۷۱. جمعیت‌شناسی آماری ترجمه سید محمد سید میرزایی. انتشارات آستان قدس رضوی.

میرزایی، محمد ۱۳۸۴. جمعیت و توسعه با تأکید بر ایران (مجموعه ده مقاله). تهران: مرکز مطالعات جمعیتی آسیا و اقیانوسیه.

هدف درس:

آشنایی مفصل تر دانشجویان با مباحث مربوط به روشهای تحقیق کمی در تحقیقات علوم اجتماعی و جمعیت‌شناختی است. این درس بر این فرض استوار است که دانشجویان با مفاهیم اولیه روشهای تحقیق کمی نظیر مفهوم، سازه، متغیر، نظریه، فرضیه، تعاریف سازنده و عملیاتی چرخه تحقیق شامل سوال تحقیق، فرضیه های تحقیق، اندازه‌گیری متغیرها انواع طیف ها از جمله ترستون لیکرت گاتمن برش بین قطبین روشهای جمع آوری اطلاعات تحلیل محتوا مطالعه موردی مشاهده مشاهده مشارکتی آزمایش پیمایش پرسشنامه باز نیمه باز بسته نمونه‌گیری جمع آوری داده ها تجزیه و تحلیل داده ها در سطح کتابهای رایج روشهای تحقیق در دوره کارشناسی مانند کتابهای دکتر رفیع پور دکتر ساروخانی کتاب دکتر نایی دکتر بازرگان آشنایی نسبی دارند. در واقع این درس با هدف تعمیق درک دانشجو از مباحث و مسایل درگیر در تحقیق اجتماعی بطور کلی و تحقیق پیمایشی بطور اخص است.

جلسه اول: مقدمه: طرح درس، منابع و تکالیف

Rossi, Peter. H , Wright, James. D , Anderson, Andy B.(1983). *Hand Book of Survey Research*. New York ; Academic Press.

Bickman Leonard , Rog Debra(1998). *Hand Book of Applied Social Research Methods*. Thousand Oaks; Sage Publications.

Carmines Edwards. Zeller, Richard(1979). *Reliability and Validity Assessment*. Thousand Oaks; Sage Publications.

Biemer P .P, Groves, R .M, Lyberg L.E, Mathiowetz ,N.A, Sudman, S.(2004). *Measurement Errors In Surveys*. New Jersey; Wiley.

SPSS Base Application Guide (version 9.0 or higher 1999). SPSS Inc.

پل کلاین(1380)، راهنمای آسان تحلیل عاملی. ترجمه صدر السادات، سید جلال، مینایی تهران: انتشارات سمت.

لیتل، جان. تبیین در علوم اجتماعی

جلسه دوم و سوم: پارادایم های مختلف شناخت علمی، پارادایم Post Positivism، ویژگی های شناخت معتبر در

پارادایم Post Positivism روشهای Method Directed، روشهای Theory directed، معرفی دو مسئله اساسی

در این دیدگاه:

۱-) مسئله اندازه گیری متغیرها ۲-) مسئله مطالعه روابط ساختاری بین متغیرها.

لیتل، جان. تبیین در علوم اجتماعی

جلسه چهارم، پنجم و ششم: ۱- مسئله اندازه گیری متغیرها :

تئوری اندازه گیری: تئوری کلاسیک و پلاتونیک اندازه گیری، تعریف Reliability و Validity و Unreliability و

برآوردهای آماری، انواع Reliability، معیارهای ثبات Test-Re-Test، معیارهای هم ارزی Split Half، KR 20

، Cronbach's Apha، انواع Validity روشهای ارزیابی Validity، Multitriate - Multimethod، تحلیل عاملی و

Reliability، تحلیل عاملی و Validity، اندازه های Congeneric.

Bohrenstedt ,Georg.(1983). " Measurement". in Rossi etc all (1983) *Handbook of Survey Research*, pp69-121

Groves, Robert M." Measurement Error Across the Disciplines"(2004) in Biemer etc all(2004), *Measurement Error in Surveys*. PP1-25.

Carmines Edwards. Zeller, Richard(1979). *Reliability and Validity Assessment*. Thousand Oaks; Sage Publications.

جلسه هفتم، هشتم و نهم:

تحلیل عاملی: معرفی روش، اهداف تحلیل عاملی، کاربرد های تحلیل عاملی، انواع تحلیل عاملی، تحلیل عامل

اکتشافی، میزان اشتراکات، مقادیر ویژه، بارگویه ها، عامل ها، روشهای مختلف بر آورد، ساختار عاملی ساده،

چرخش، انواع چرخش، چرخش متعامد، چرخش Varimax، چرخش Equamax، چرخش Promax، چرخش مایل، ملاحظات در مورد تعداد عامل ها، تعداد متغیرها، تعداد Case ها، تحلیل عامل تاییدی پل کلاین، راهنمای آسان تحلیل عاملی، انتشارات سمت

Kline, Paul (1990) *Easy Guide To factor Analysis*

SPSS Base Application Guide (version 9.0 or higher 1999). SPSS Inc.

Garson's notes on Factor Analysis in : WWW2.chass.ncsu.edu/garson/pa765

جلسه دهم و یازدهم: ۲ - مسئله مطالعه روابط بین متغیرها :

کاربرد مدل‌های خطی رگرسیونی در تحلیل داده‌های پیمایشی، الزامات و پیش فرض ها، محدودیت ها و راه حل ها، مدل‌های علی و تحقیق پیمایشی، الزامات اولیه استنباط علی از Correlation ها و Covariance ها، کاربرد تحلیل مسیر،

Berk Richard, (1983). " Applications of the General Linear Model To Survey Data". in Rossi et al. (1983)

Handbook of Survey Research PP495-545

Rosi M. etc all (1983), "Causal Modeling and Survey Research". in Rossi etc all (1983) *Handbook of Survey Research* PP613-675

Garson's notes on Path Analysis in : WWW2.chass.ncsu.edu/garson/pa765

جلسه دوازدهم و سیزدهم: تحلیل کمی داده‌های کیفی :

انواع مدل‌های تحلیل داده‌های کیفی، مدل‌های ارزیابی نیکویی برازش در Contingency Tables، معیارهای عدم تشابه (Measures of Dissimilarity)، مدل‌های سلسله مراتبی و مقایسه بین فراوانی‌های مشاهده شده و مورد انتظار، تحلیل ساختار مکنون، مدل‌های خطی برای تحلیل داده‌های کیفی، تحلیل وزنی رگرسیونی نسبت ها، تحلیل مسیر با داده‌های کیفی.

Tylor, Garth .D (1983). "Analyzing Qualitative Dta". in Rossi etc all (1983) *Handbook of Survey Research* PP 547-608.

جلسه چهاردهم: جمع بندی

نام درس: روش‌های پیشرفته تحلیل داده‌ها تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری پیش نیاز: روش تحقیق
هدف درس:

آشنایی مفصل تر دانشجویان با مباحث مربوط به روشهای تحلیل کمی در تحقیقات علوم اجتماعی و جمعیت شناختی در ادامه بحث روش‌های تحقیق است. بطوراکخص در این درس دانشجویان بامدلهای های لیزرل، لجستیک و پروبیت و کار برد آنها در تحقیقات جمعیتی و جمعیت شناختی آشنا می شوند.

جلسه اول: مقدمه: طرح درس، منابع و تکالیف

Hali, Shiva, S. Rao, Vaninaddha, K (1992), *Advanced Techniques of Population Analysis*. New York: Plenum Press.

Menard, S.(2002). *Applied Logistic Regression Analysis*. Thousand Oaks, Sage Publications.

Kleinbaum, D.G.. (1994) *Logestic Regression*, A Self- Learning Text. New York; Springer.

SPSS Inc (1999), *Regression Models 9.0* (or later Versions). Chicago; SPSS Inc.

Garson, D Notes on Logistic Regression In : <http://WWW2.chass.ncsu.edu/garson/pa765>

Joreskog, K. Sorbom. D.(1996). *LISREL 8: User Reference Guide*. Chicago; SSI, INC

Joreskog, K. Sorbom. D.(1993). *LISREL 8:Structural Equation Modeling With SIMPLIS Command Language*. Chicago; SSI, INC.

Joreskog, K. Sorbom. D.Toit S, Toit M.(2000). *LISREL 8: New Statistical Features*. Chicago; SSI, INC .

Hair,JR. Anderson,R. Tatham, R Black W.C(2002). *Multivariate Data Analysis With Readings*. New Jersey ; Prentice Hall .Inc.

Garson, D Notes on SEM In : WWW2.chass.ncsu.edu/garson/pa765

قاضی طباطبائی، محمود (۱۳۷۴). مدلهای ساختار کوواریانس یا مدلهای لیزرل در علوم اجتماعی. نشریه دانشکده علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه تبریز، سال اول شماره ۲ صص ۹۸-۱۱۷.

قاضی طباطبائی، محمود (۱۳۷۷). روشهای لیزرل و ساختار آنها. نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تبریز، سال ۴۱ شماره ۱۶۹ صص ۷۱-۴۳.

قاضی طباطبائی، محمود (۱۳۸۱). فرآیند تدوین، اجرا و تفسیر ستاده های یک مدل لیزرل: یک مثال عینی. سالنامه پژوهش و ارزشیابی در علوم اجتماعی و رفتاری (جلد اول). صص ۱۴۵-۸۵.

جلسه دوم و سوم:

رهیافت SEM برای حل مسائل مربوط به اندازه گیری متغیرها و مطالعه روابط ساختاری بین متغیرها. متغیرهای مشاهده شده متغیرهای پنهان، Composit Reliability Indecies, Congeneric Measures, Item Reliability Indecies, Construct validity, مدلهای لیزرل، ادغام تحلیل عامل تاییدی و تحلیل مسیر، مدلهای لیزرل در مطالعات جمعیت و جمعیت شناختی، نرم افزارهای مدلهای ساختار کوواریانس LISREL, EQS, AMOS.

قاضی طباطبائی، محمود (۱۳۷۴). مدلهای ساختار کوواریانس یا مدلهای لیزرل در علوم اجتماعی. نشریه دانشکده علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه تبریز، سال اول شماره ۲ صص ۹۸-۱۱۷.

Hair,JR. Anderson,R. Tatham, R Black W.C(2002). SEM Modeling, Chpter 11, In *Multivariate Data Analysis With Readings*. PP 616- 623.

Hali, Shiva, S. Rao, Vaninaddha, K((1992), Causal Relationship in Population Analysis, In *Advanced Techniques of Population Analysis*. PP 63-93.

جلسه چهارم، پنجم و ششم: مدلهای لیزرل و ساختار آنها. مدل کامل لیزرل، تعریف واحد های اندازه گیری برای متغیرهای نهفته، پارامترهای آزاد و محدود شده، معادلات و نمودار مسیر، مدل کامل، مدل های خاص، نوع ماتریس ها Matrix Model، حالت ماتریس ها Matrix Type، نوع داده های ورودی، روشهای برآورد.

قاضی طباطبائی، محمود (۱۳۷۷). روشهای لیزرل و ساختار آنها. نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تبریز، سال ۴۱ شماره ۱۶۹ صص ۷۱-۴۳.

Hair,JR. Anderson,R. Tatham, R Black W.C(2002). SEM Modeling, Chpter 11, In *Multivariate Data Analysis With Readings*. PP 624- 645.

Garson, D Notes on Logistic Regression In : WWW2..chass.ncsu.edu/garson/pa765
Joreskog, K. Sorbom. D.(1996).Chapter 1, Models and Methods. In *LISREL 8: User Reference Guide*. PP1-35.

جلسه ششم، هفتم، هشتم و نهم: تدوین و اجرای یک مدل لیزرل، محیط پری لیزر، ورود داده ها، آماده سازی داده ها، شیوه های مختلف ساختن برنامه، Syntax Based، Lisrel Project Based، Path.Simplis Project Based، Diagram Based، گرفتن ستاده ها، تعدیل مدل، تجزیه و تحلیل و تفسیر نتایج.

قاضی طباطبائی، محمود (۱۳۸۱). فرآیند تدوین، اجرا و تفسیر ستاده های یک مدل لیزرل: یک مثال عینی. سالنامه پژوهش و ارزشیابی در علوم اجتماعی و رفتاری (جلد اول). صص ۱۴۵-۸۵.

Hair, JR. Anderson, R. Tatham, R Black W.C(2002). SEM Modeling, Chpter 11, In *Multivariate Data Analysis With Readings*. PP 646- 670.

Joreskog, K. Sorbom. D(1993).Fitting and Testing. Chapter 4, In *LISREL 8:Structural Equation Modeling With SIMPLIS Command language*. PP 111-132.

Garson, D Notes on SEM In : WWW2..chass.ncsu.edu/garson/pa765

جلسه دهم، یازدهم، دوازدهم و سیزدهم: مدل های لجستیک و پروبیت، معرفی، پایه های نظری رگرسیون لجستیک، پروبیت، کاربرد مدل های پروبیت، محدودیت های مدل های پروبیت، بحث و نتیجه گیری.

Hali, Shiva, S. Rao, Vaninaddha, K((1992), *Advanced Techniques of Population Analysis*. New York: Plenum Press.

Menard, S.(2002) . *Applied Logistic Regression Analysis*. Thousand Oaks, Sage Publications.

Kleinbaum , D.G.. (1994) *Logistic Regression, A Self- Learning Text*. New York; Springer.

SPSS Inc (1999), *Regression Models 9.0 (or later Versions)*. Chicago; SPSS Inc.

Garson, D Notes on Logistic Regression In : WWW2..chass.ncsu.edu/garson/pa765

جلسه چهاردهم: جمع بندی

نام درس: روند تحولات و عوامل تعیین کننده باروری تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری پیش نیاز: ندارد

اهداف کلی درس:

- بررسی منابع اصلی داده‌ها و اطلاعات مربوط به باروری و پاره‌ای از روش‌های مستقیم و غیرمستقیم باروری
- بررسی روند باروری در ایران و جهان
- مرور تئوری‌ها و فرضیات انتقال باروری

جلسه اول: مقدمه: طرح درس، منابع و تکالیف

جلسه دوم: مرور منابع داده‌های موجود باروری (گزارش‌های گذشته‌نگر سرشماری‌ها و نمونه‌گیری‌ها، ثبت وقایع حیاتی) و سنجه‌های عمده باروری

United Nations, 1993, *Reading in Population Research Methodology*, Vol. 3, United Nations Fund for Population Activities, New York, pp. 1-29.

جلسه سوم: تحولات باروری در جهان

Population Division, 2002, The fertility decline in developing countries, in UN, *Completing the Fertility Transition*, UN, New York; 3-32 / 45-71.

Population Division, 2000, Fertility trends among low fertility countries, In Population Bulletin of the UN, *Below-replacement fertility*, New York; 35-125.

Rashad, H. 2000. "Demographic transition in Arab countries: A new perspective," *Journal of Population Research* 17, no.1: 81-101.

جلسه چهارم و پنجم: انتقال باروری در ایران: تحولات گذشته و روندهای اخیر - آینده باروری در ایران

Abbasi-Shavazi, M.J. 2002, Recent changes and the future of fertility in Iran, In Population Division of the United Nations, *Completing the Fertility Transition*, New York, pp: 425-439.

Abbasi-Shavazi, M.J., 2001, Below-replacement fertility in Iran: progress and prospects, Paper presented at the IUSSP Seminar on: International perspectives on low fertility: Trends, Theories and Policies, 21-23 March, Tokyo.

Abbasi-Shavazi, M.J., 2000a, National trends and social inclusion: Fertility differentials in the Islamic Republic of Iran, Paper presented at the IUSSP Seminar on Family Planning Programmes in the 21st Century, Dhaka, 17-20 January.

Abbasi-Shavazi, M.J., 2000b, Effects of marital fertility and nuptiality on fertility transition in the Islamic Republic of Iran, 1976-1996, Working papers in Demography, No. 84, Canberra, Australian National University.

Abbasi-Shavazi, M.J., Mehryar, A., Jones, G., and McDonald, P. 2002, 'Revolution, war and modernization: Population policy and fertility change in Iran', *Journal of Population Research*, 19 (1): 25-46.

Abbasi-Shavazi, M.J., McDonald, P., Hosseini-Chavoshi, M. 2003, *Changes in Family Fertility Behavior and Attitudes in Iran*, Working Paper in Demography No. 88, Australian National University.

Abbasi-Shavazi, M.J., Hosseini-Chavoshi M., B. Delavar, A. Mehryar and A. Aghajanian, 2004, Unintended Pregnancies in the Islamic Republic of Iran: Levels and Correlates, *Asia-Pacific Population Journal*, 19 (1): 27-38.

Abbasi-Shavazi, M.J. McDonald, P. 2005, *National and provincial-level fertility trends in Iran, 1972-2000*, Working Paper in Demography No. 94, Australian National University.

Aghajanian, A. 1991. 'Population change in Iran, 1966-86: a stalled demographic transition?', *Population and Development Review*, vol.17, pp. 703-715.

Aghajanian, A. 1995. 'A new direction in population policy and family planning in the Islamic Republic of Iran', *Asia-Pacific Population Journal*, vol. 10, no. 1, pp. 3-20.

Aghajanian and Mehryar, 1999, Fertility transition in the Islamic Republic of Iran: 1967-1996,

Asia-Pacific Population Journal, 14(1): 21-42.

Hoodfar, H. and S. Assadpour, 2000, "The politics of population policy in the Islamic Republic of Iran", *Studies in Family Planning*, 31(1): 19-34.

Hosseini-Chavoshi, M.; McDonald, P. and Abbasi-Shavazi, M.J. 2005, Fertility dynamics in Iran: 1972-2000, Measures of starting, spacing, and stopping, General Population Conference of the IUSSP, 18-23, Tours.

Mirzaie, M., 1998, *Swings in fertility limitations in Iran*. Working Paper in Demography, Australian National University, Canberra.

Paydarfar, A., and R. Moini. 1995. 'Modernization process and fertility change in pre- and post-Islamic Revolution of Iran.' *Population Research and Policy Review* 14:71-90.

Saraie, H. 1997, Demographic transition of Iran: A preliminary report (Persian), *Journal of Social Sciences*, 9 (Winter issue): 1-18.

Saraie, H. 1995. 'On the appropriateness of Whipple's index for evaluation of quality of population statistics in the Iranian population censuses'. *Population* (Persian). 13-14: 25-38.

Zanjani, H. 1992, *Studies of Population Changes in Iran: Fertility* [in Persian], Tehran: Urban Planning and Architecture Research Center.

عباسی شوازی، محمد جلال، حسینی چاوشی، میمنت، مکدونالد، پیتر، و دلاور، بهرام، ۱۳۸۴، تحولات باروری در ایران: شواهدی از چهار استان منتخب، دانشگاه تهران و وزارت بهداشت، تهران.

عباسی شوازی، محمد جلال، ۱۳۸۱، همگرایی رفتارهای باروری در ایران: میزان، روند و الگوی سنی باروری در استانهای کشور طی سالهای ۱۳۵۱ و ۱۳۷۵، نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۸: صص ۲۰۱-۲۳۱.

عباسی شوازی، محمد جلال، ۱۳۷۹، ارزیابی نتایج فرزندان خود در برآورد باروری با استفاده از داده های سرشماری، نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۶: صص ۱۰۵-۱۳۵.

عباسی شوازی، محمد جلال مکدونالد، پیتر، حسینی چاوشی، میمنت، کاوه فیروز، زینب، ۱۳۸۱، بررسی دیدگاه زنان در مورد رفتارهای باروری با استفاده از روشهای کیفی در استان یزد، نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۰ (۲)، ۱۶۹-۲۰۳.

عباسی شوازی، محمد جلال، و خادم زاده، آتیه، ۱۳۸۳، عوامل موثر بر استفاده از روش نزدیکی منقطع در شهر رشت، مجله باروری و ناباروری، شماره ۵ (۴): ۳۲۳-۳۳۷.

میرزائی، محمد، کوششسی، مجید و ناصری، محمد باقر، ۱۳۷۲، شاخصهای حیاتی ایران، موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران.

جلسه هشتم و هفتم: عوامل بلا فصل مؤثر بر باروری

Bongaarts, John. 1978. "A Framework for Analyzing the Proximate Determinants of Fertility." *Population and Development Review* 4:105-132.

Bongaarts, John. 2005, "The causes of stalling fertility transitions," Policy Research Division Working Paper no. 204. New York: Population Council.

Bongaarts, J. and R. G. Potter (1983). *Fertility, Biology and Behavior*. New York:, Academic Press. First 4 chapters are VERY important

Bongaarts, J. and G. Feeney (1998). "On the Quantum and Tempo of Fertility." *Population and Development Review* 24(2): 271-291.

Bongaarts, J. and S. C. Watkins (1996). "Social Interactions and Contemporary Fertility Transitions." *Population and Development Review* 22(4): 639-682. Very good summary of fertility transition

Davis, Kingsley and Judith Blake. 1956. "Social structure and fertility: An analytic framework." *Economic Development and Cultural Change* 4:211-235.

جلسه هشتم: ازدواج، باروری و خانواده

Abbasi-Shavazi, MJ. McDonald, P. and Hossein-Chavoshi, M. 2003. Changes in Family, Fertility Behavior and Attitudes in Iran, Working Paper in Demography No. 88, Australian National University.

Mason, K. O. 2001, Gender systems in the fertility transition, In Rodolfo A. Bulatao and John Casterline, Global Fertility Transition, A Supplement to Population and

Development Review, Vol 27; pp: 160-177.

Smith, P. 1983. 'The impact of age at marriage and proportions marrying on fertility'. In Rodolfo A. Bulatao and Ronald D. Lee (eds.), *Determinants of Fertility in Developing Countries*. New York: Academic Press, pp. 473-531.

عباسی شوازی، محمد جلال و عسکری ندوشن، عباس، ۱۳۸۴، تبیین نهادی انتقال باروری با تاکید بر تحولات خانواده در ایران: نمونه موردی در استان یزد، نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۵: ۷۵-۲۵

جلسه نهم: باروری و تنظیم خانواده

Tsui, A. 2001, Population Policies, Family Planning Programs, and Fertility: The record, In Rodolfo A. Bulatao and John Casterline, *Global Fertility Transition, A Supplement to Population and Development Review*, Vol 27; pp: 184-205.

جلسه دهم: گذار جمعیتی و تئوری‌های اقتصادی کاهش باروری

Becker, G. 1991. *A Treatise on the Family*, Enlarged Edition, Harvard University Press, Cambridge.

Becker, G., K. M. Murphy, and R. F. Tamura, 1990, Human capital, fertility and economic growth, *Journal of Political Economy*, 98: 12-37.

Mason, Karen Oppenheim. 1997. "Explaining Fertility Transitions." *Demography* 34:443-454.

Easterlin, R. 1976. 'The conflict between aspirations and resources'. *Population and Development Review*. 2(3-4), pp. 417-25.

Easterlin, R. 1975. 'An economic framework for fertility analysis', *Studies in Family Planning*, 6(1): 54-63.

Easterlin, R. and Crimmins, E. 1985. *The Fertility Revolution*, University of Chicago Press, Chicago.

Leibenstein, H. 1974, An interpretation of the economic theory of fertility: Promising path or blind alley? *Journal of Economic Literature* 12(2): 457-479.

Leibenstein, H. 1975, The economic theory of fertility decline, *The Quarterly Journal of Economics*, 89(1): 1-39.

Mason, Karen Oppenheim. 1997. "Explaining Fertility Transitions." *Demography* 34:443-454.

Robinson, W.C., 1997, The economic theory of fertility over three decades, *Population Studies*, 51(1): 63-74.

Szreter, S. 1993, The idea of demographic transition and the study of fertility change: A critical intellectual history, *Population and Development Review*, 19(4): 659-701.

جلسه یازدهم: تئوری جریان ثروت کالدول

Caldwell, J. 1979, Towards a restatement of demographic transition theory, *Population and Development Review*, 2 (3-4): 321-366.

Caldwell, J. 1982, *Theory of Fertility Decline*, London, Academic Press.

Mason, Karen Oppenheim. 1997. "Explaining Fertility Transitions." *Demography* 34:443-454.

جلسه دوازدهم: تئوری اشاعه ارزش‌ها و تغییرات فرهنگی در زمینه کاهش باروری

Casterline, J. 2001, *Diffusion Processes and Fertility Transition: Selected Perspectives*, National Research Council, National Academy Press, Washington DC.

Cleland, J., and C. Wilson, 1987. "Demand theories of fertility transition: an iconoclastic view". *Population Studies* 41(1): 5-30.

Hammel, E.A.. 1990. "A Theory of Culture for Demography." *Population and Development Review* 16(3):455-485.

Lesthaeghe, R. and Wilson, C. 1986. 'Modes of production, secularization, and the pace of fertility decline in Western Europe, 1870-1930', in A. Coale and S. Watkins, eds., *The Decline of Fertility in Europe*, Princeton University press, Princeton, 261-292.

جلسه سیزدهم: چارچوب نهادی تحلیل باروری

Greenhalgh, S. 1988, Fertility as mobility: Sinic transitions, *Population and Development*

Review, 14 (4): 629-674.

McNicoll, G. 1980, Institutional determinants of fertility change, *Population and Development Review*, 6(3): 441-462.

McNicoll, G. 1985, The nature of institutional and community effects on demographic behaviour: a discussion, In Casterline, J.B. (ed.): *The Collection and Analysis of Community Data*, International Statistical Institute, Voorburg, The Netherlands: 177-184.

McNicoll, G. 1994, Institutional analysis of fertility, In Lindahl-Kiessling and H. Landberg (eds.), *Population, Economic Development, And The Environment*, Oxford University Press: 199-229.

جلسه چهاردهم: برابری جنسیتی و کاهش باروری

McDonald, P. 2000a, 'Gender equity, social institutions and the future of fertility', *Journal of Population Research*, 17(1), 1-16.

McDonald, P. 2000b, 'Gender equity in theories of fertility transition', *Population and Development Review*, 26(3), 427-439.

نام درس: روند تحولات و عوامل تعیین کننده مرگومیر **تعداد واحد: ۲** نوع واحد: نظری پیش نیاز: ندارد
اهداف کلی درس:

آشنایی عمیق با جدول بقاء و روش های برآورد مؤلفه های آن
بررسی روند تحولات مرگومیر در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه
بررسی تفاوت ها و عوامل تعیین کننده مرگومیر

جلسه اول: مقدمه، مبادی و معرفی درس - معرفی منابع و تعیین تکالیف درسی

جلسه دوم: شاخص های مرگومیر

جلسه سوم: جدول بقاء (روش مستقیم ساختن جدول بقاء، معرفی شاخص های جدول بقاء، جدول بقاء الگویی از جمعیت ساکن)

جلسه چهارم: تبیین ریاضی جدول بقاء، مقایسه جدول بقاء با جداول الگو و پی بردن به سطح مرگومیر

جلسه پنجم: روند تاریخی تحولات مرگومیر

جلسه ششم: مرحله انتقالی مرگومیر و تقسیم بندی کشورها براساس زمان ورود به مرحله انتقال جمعیتی و طرح مثال هایی در مورد آن

جلسه هفتم: مرگومیر افتراقی: تفاوت های سنی و جنسی مرگومیر

جلسه هشتم: مرگومیر افتراقی: تفاوت مرگومیر برحسب وضعیت تأهل، محل سکونت و طبقه اجتماعی

جلسه نهم: مرگومیر افتراقی: تفاوت مرگومیر برحسب درآمد، شغل و تحصیلات

جلسه دهم: انتقال اپیدمیولوژیک و تغییر در علل مرگ

جلسه یازدهم: طبقه بندی علل مرگومیر و تغییرات آن در مرحله انتقال جمعیت، طرح مثال هایی براساس طبقه بندی پرستون

جلسه دوازدهم: سطح مرگومیر و توسعه و الگوهای مرتبط

جلسه سیزدهم: پیامدها و اثرات اجتماعی کاهش مرگومیر

جلسه چهاردهم: پیامدهای اختلال در سلامتی و اهمیت فزاینده آن در برنامه های بهداشتی

منابع:

- Vallin, J., J. H. Pollard & L. Heligman 1984. *Methodologies for the Collection and Analysis of Mortality Data*. Liège, Belgium: Ordina Edition.
- S.H. Preston, ed., *Biological and Social Aspects of Mortality and the Length of Life*. Liege: Ordina Editions.
- Charbonneau, H. & A. Larose 1979. *The Great Mortalities: Methodological Studies of Demographic Crises in the Past*. Liege: Ordina Editions.
- McKeown, T. 1976. *The Modern Rise of Population*. New York: Academic Press.
- Preston, S.H. 1976. *Mortality Patterns in National Populations*. New York: Academic Press.
- Shryock, HS and JS Siegel, 1976. *The Methods and Materials of Demography*, Condensed edition. New York: Academic Press.
- United Nations, 1973, *Determinants and Consequences of Population Trends* New York: United Nations.
- Pressat, Ronald 1972. *Demographic Analysis: Methods, Results, Applications*. (Translated by Judah Matras) Chicago: Aldine-Atherton.
- Zinsser, Hans. [1935] 1963 *Rats, Lice and History* Boston: Little Brown & Company.
- Keyfitz N, Flieger W, 1971 *Population: Facts and Methods of Demography* W H Freeman, San Francisco, CA.

- Glass, D. V. and D.E.C. Eversley, eds. 1965. *Population in History: Essays in Historical Demography*, London: Edward Arnold Publishers.
- Ansley Coale and Paul Demeny. 1983 [1966]. *Regional Model Life Tables and Stable Populations*. New York Academic Press.
- George W. Barclay, 1958. *Techniques of Population Analysis*. New York: John Wiley and Sons.
- Dublin, Louis I., Lotka, Alfred J., and Spiegelman, Mortimer, 1949 (revised edition) [1936]. *Length of Life: A Study of the Life Table*, New York: Ronald Press Company.
- U.N. *United Nations Demographic Yearbook*. New York: United Nations.
- World Health Organization Statistical Service. *World Health Statistics Annual*.
- United Nations 1983 *Manual X: Indirect Techniques for Demographic Estimation*. New York: United Nations.
- United Nations, 1986. *Consequences of Mortality Trends and Differentials*. New York: United Nations.
- Murray C, Lopez A. 1996. *The Global Burden of Disease*. Cambridge: Harvard University Press.
- Preston, S.H. N. Keyfitz, and R. Schoen, 1972. *Causes of Death: Life Tables for National Populations*, New York and London: Seminar Press.
- Omran, Abdel R 1971. The Epidemiologic Transition: A Theory of the Epidemiology of Population Change. *Milbank Memorial Fund* 49: 509-538.
- Mosley HW and Chen LC (1984). An Analytical framework for the study of Child Survival in Developing Countries. *Population and Development Review* 10 (suppl): 25-45.
- Caldwell, JC. 'The role of mortality decline in theories of social and demographic transition' in T.H. Hull and G.W. Jones (eds), *Consequences of Mortality Trends and Differentials*, Population Studies no. 95, Department of Economic and Social Affairs, U.N., New York, 1986, pp. 31-42.
- Ware, Helen R. 1986. Differential Mortality Decline and its Consequences for the Status and Roles of Women. In: *Consequences of Mortality Trends and Differentials*. Population Studies, No. 95; U.N. New York: Department of International Economic and Social Affairs. Pp. 113-25.
- United Nations, 1993: *Readings in Population Research Methodology*, Volume 2: Mortality Research, Chicago: United Nations Populations Fund

نام درس: سمینار تحقیقات جمعیتی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد
اهداف کلی درس:			
۱- آشنایی با ماهیت و ویژگیهای تحقیقات در حوزه‌های مختلف جمعیت‌شناسی			
۲- بررسی و نقد تحقیقات در حوزه‌های مختلف جمعیت‌شناسی (منشا، اشکال و تاثیرگذاری)			
۳- شناسایی حوزه‌های تحقیقاتی جدید و نوظهور			
۴- تدوین طرح تحقیقاتی توسط دانشجویان			
<u>جلسه اول:</u> مقدمه: طرح درس، منابع و تکالیف			
<u>جلسه دوم:</u> ماهیت تحقیقات جمعیتی			
<u>جلسه سوم:</u> چگونگی تهیه و تدوین طرح پایان‌نامه			
<u>جلسه چهارم:</u> بررسی تحقیقات در حوزه زاد و ولد و باروری			
<u>جلسه پنجم:</u> بررسی تحقیقات در حوزه زاد و ولد باروری (ادامه)			
<u>جلسه ششم:</u> بررسی تحقیقات در حوزه زاد و ولد مرگ‌ومیر			
<u>جلسه هفتم:</u> بررسی تحقیقات در حوزه مرگ‌ومیر (ادامه)			
<u>جلسه هشتم:</u> بررسی تحقیقات در حوزه مهاجرت و شهرنشینی			
<u>جلسه نهم:</u> بررسی تحقیقات در حوزه مهاجرت و شهرنشینی (ادامه)			
<u>جلسه دهم:</u> بررسی تحقیقات در سایر حوزه‌های جمعیتی (پویایی و رشد جمعیت، ازدواج و خانواده، نیروی انسانی، جنسیت، سالمندی، سیاست‌های جمعیتی، آینده‌نگری جمعیتی و ...)			
<u>جلسه یازدهم:</u> بررسی تحقیقات در سایر حوزه‌های جمعیتی (پویایی و رشد جمعیت، ازدواج و خانواده، نیروی انسانی، جنسیت، سالمندی، سیاست‌های جمعیتی، آینده‌نگری جمعیتی و ...) (ادامه)			
<u>جلسه دوازدهم:</u> بررسی تحقیقات در حوزه‌های مرتبط به جمعیت (جمعیت و محیط، جمعیت و فقر، جمعیت و توسعه و جمعیت و بهداشت (ادامه)			
<u>جلسه سیزدهم:</u> ارائه و بررسی طرحهای تحقیقی دانشجویان			
<u>جلسه چهاردهم:</u> ارائه و بررسی طرحهای تحقیقی دانشجویان (ادامه)			

نام درس: کاربرد نظریه‌های اجتماعی در جمعیت‌شناسی تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری پیش نیاز: ندارد

اهداف کلی درس:

اهداف مترتب بر این درس مشتمل بر چند هدف اصلی است: اولاً آشناسازی دانشجویان رشته جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی‌ارشد با مفهوم نظریه، نظریه علمی، نحوه ساخت، اجزاء و خصوصیات یک تئوری علمی است. ثانیاً این درس می‌کوشد به معرفی و عرضه ملاک‌های جدید در طبقه‌بندی و تمیز پارادایم‌های جامعه‌شناسی و مکاتب نظری متناسب به هر پارادایم بپردازد و بالاخره با تکیه بر آن دسته از رویکردها و نظریه‌های جامعه‌شناختی که در مطالعات مربوط به مسائل و مباحث جمعیت‌شناسی کاربرد دارند می‌کوشد دانشجویان را با این نظریه‌ها و کاربرد آنها در تدقیقات و تحقیقات جمعیت‌شناسی آشنا سازد. در این باب علی‌الخصوص تأکید بر مباحث و موضوعات جمعیت‌شناختی است که رویکردهای جامعه‌شناختی با خصلت کاربردی و بالینی بدانها می‌پردازند. در این رویکردها موضوعات و مباحث جمعیت‌شناختی عمدتاً با هدف شناخت علل، پیش‌بینی حدوث و نیز مداخله در فرآیند وقایع و کنترل آنها بررسی و مطالعه می‌شوند.

جلسه اول: مقدمه و کلیات: مفهوم نظریه، نحوه ساخت تئوری، اجزاء تئوری علمی، خصوصیات و ماهیت تئوری علمی، انواع نظریه

جلسه دوم: نظریه‌های جامعه‌شناختی: سرچشمه‌های اصلی (Mainstreams) و منابع اخذ نظریه در جامعه‌شناسی، ملاک‌های (Criteria) تفکیک و طبقه‌بندی نظریه در جامعه‌شناسی معاصر، ملاک‌های طبقه‌بندی سیر تاریخی (Chronological Order)، ملاک‌های طبقه‌بندی انتساب (Affiliation)، طبقه‌بندی پارادایماتیک (حوزوی) (Paradigmatic Departmentation)

جلسه سوم: پارادایم اجتماعی اصالت واقعیت اجتماعی: موضوع مطالعاتی، مکاتب اصلی (ساختی، کارکردی، تضاد، انتقادی)، قضایا و فرضیات اساسی، مفاهیم و متغیرهای کلیدی، روش‌شناسی، نقد و بررسی

جلسه چهارم: پارادایم اجتماعی اصالت تعریف یا تفهیم اجتماعی: موضوع مطالعاتی، مکاتب اصلی (کنش، کنش متقابل نمادی، پدیدارشناسی، درون‌فهمی و هرمنوتیک، روش‌شناسی مردمی و ...)، قضایا و فرضیات کلیدی، مفاهیم و متغیرهای عمده، روش‌شناسی، نقد و بررسی (قابلیت‌های کاربردی، بالینی)

جلسه پنجم: پارادایم اصالت رفتار اجتماعی: موضوع مطالعاتی، مکاتب اصلی (تقویت، یادگیری، مبادله اجتماعی، مشارکت و ...)، قضایا و فرضیات اساسی، مفاهیم و متغیرهای کلیدی، روش‌شناسی، نقد و بررسی (قابلیت‌های کاربردی، بالینی)

جلسه ششم: نظریه‌ها و مباحث جامعه‌شناسی معطوف به موضوعات و مسائل دموگرافیک و جمعیت‌شناسی (۱) جمعیت، توسعه و نوسازی: دیدگاه‌های جامعه‌شناختی مربوط به مفهوم جمعیت، نظریه‌های جامعه‌شناسی جمعیت و توسعه، نظریه اسملسر، نظریه اینکلس، نظریه لونر، نظریه مک‌کله‌لند، (۲). مفهوم جامعه‌شناختی مهاجرت: تعاریف جامعه‌شناختی مهاجرت، نظریه‌های جامعه‌شناسی مهاجرت (تودارو، اورت‌لی، ماتراس و ...)

جلسه هفتم: (۳). باروری و مرگ‌ومیر در تبیینات و توقیقات نظری جامعه‌شناسی: مفهوم اجتماعی باروری، مفهوم اجتماعی مرگ‌ومیر، توصیه‌ها و راهکارهای جامعه‌شناختی معطوف به تنظیم و کنترل جمعیت، شهرنشینی و شهرگرایی، نظریه جبرگرایی هنری مین، دیدگاه ترکیبی اتسکار لوئیس، دیدگاه مکتب شیکاگو و نظریات پارک، نظریه شهرنشینی لوئیس ویرت، نظریه حوزه فرهنگی کلود فیشر،

جلسه هشتم: (۴). جنس و جنسیت: مفهوم جنس، مفهوم جنسیت، فمینیست و نظریه‌های جامعه‌شناسی، دیدگاه‌های زن در توسعه (نظریه لیبرالی، نظریه نئوکلاسیک، نظریه برابری و عدالت، نظریه فقرزدائی و توانمندسازی)،

نگاه جامعه‌شناختی به مسأله نابرابری جنسیتی در سلامت ذهنی و جسمی، (۵). سالمندی و پیری‌شناسی، مفهوم جامعه‌شناختی سالمند، نظریه‌های جامعه‌شناسی سالمندی، نظریه کاهش مشارکت و تعهد ایان کامینگ و ویلیام هنری، نظریه فعالیت، نظریه مبادله جیمز داود، نظریه محیط اجتماعی گوبریوم، نظریه تداوم، نظریه سکونتگاه، نظریه تضاد،

جلسه نهم: ۶. تحلیل‌های جامعه‌شناختی مربوط به تعیین‌کننده‌های سلامتی و بیماری: رفتارهای مربوط به سلامتی، مفهوم رفتار معطوف به سلامتی، ساختار رفتار معطوف به سلامتی، نگرش‌ها و باورها و رفتار معطوف به سلامتی، ارتباط بین نگرش و رفتار، ارتباط بین نگرش و باور، مدل‌های جامعه‌شناختی برای رفتار، مدل باور به سلامتی، مدل مربوط به نظریه مراقبت و انگیزش، مدل مربوط به نظریه کنش مدلل، مدل رفتار برنامه‌ریزی شده، تغییر رفتار: ملاحظات جامعه‌شناختی، مدل‌های نظری تغییر رفتار، مدل سلامت عمومی، مدل درمانی،

جلسه دهم: ۷. رفتارهای پرخطر: استعمال دخانیات، آثار بهداشتی استعمال دخانیات، تعیین‌کننده‌های استعمال دخانیات، پیشگیری اولیه از استعمال دخانیات، الکل و سوء مصرف الکل، الکل و سلامتی، نتایج و آثار رفتاری و شناختی مصرف الکل، الکلیسم، نظریه‌های سوء مصرف الکل، رفتار خوردن، پرخوری، چاقی و سلامتی، نتایج اجتماعی پرخوری، تنظیم‌شناسی رفتار خوردن،

جلسه یازدهم: ۸. رفتار جنسی و سلامتی: علل ایدز، نحوه انتقال، اپیدمیولوژی، روش‌های ارتباط جنسی سالم، تعیین‌کننده‌های روانی-اجتماعی رفتار جنسی پرخطر، (۹). استرس و سلامتی: تعریف استرس، استرس بعنوان تعامل فرد و محیط، استرس بعنوان درماندگی آموخته شده، پاسخ‌های جسمانی به استرس، پاسخ‌های رفتاری به استرس، استرس و بیماری‌ها

جلسه دوازدهم: جمعیت بعنوان یک مسأله اجتماعی: اکولوژی و جمعیت بعنوان مسائل اجتماعی، تعارضات قومی بعنوان یک مسأله جهانی

جلسه سیزدهم: معلولیت (**Disability**) بعنوان یک مسأله جهانی، خودکشی بعنوان عامل مرگ‌ومیر و بعنوان یک معضل، حساسیت اجتماعی درباب حاملگی نوجوانان، نابرابری و قشربندی اجتماعی، جنسیت و بدن، ازدحام و تراکم جمعیت، استرس‌زاهای محیطی (سروصدا، گرما، آلودگی هوا و ...)

جلسه چهاردهم: نتیجه‌گیری: جامعه‌شناسی و ارتقاء سلامت و کیفیت زندگی، تعاملات آتی جامعه‌شناسی و جمعیت‌شناسی

منابع:

- Cheal, D. 2005, *Dimensions of Sociological Theory*, New York: Palgrave Macmillan
Clarke, Simon 2006, *Social Theory and Contemporary Society*, New York: Palgrave Macmillan
Bury, Michael 2005, *Sociological and Demographic Analysis*, Cambridge: Polity Press
Matras, Judah 1993, *Population and Societies*, New Jersey: Prentice-Hall Inc., Englewood Cliffs.
Nettleton, Sarah and Gustafson Ulla 2002. *The Sociology of Health and Illness Reader*, Cambridge: Polity Press.
Rebach, Howard M. and Bruhn, John G. 1991, *Handbook of Clinical Sociology*, New York: Plenum Press.
Harday, Michael 1998, *The Social Context of Health*, Philadelphia: Open University Press, Buckingham.
Bird, Chloe, Peter Conrad and Allen M. Fremont 2000, *Handbook of Medical Sociology*, 5th Edition, New Jersey: Prentice-Hall.
Stroabe, Wolfgang 2003, *Social Psychology and Health*, Philadelphia: Buckingham

اهداف کلی درس:

شناخت مفاهیم و انواع مهاجرت، بررسی دیدگاهها و تئوری‌های مهاجرت، بررسی روند تحولات مهاجرت در جهان و ایران، شناخت نقش مهاجرت در توزیع و بازتوزیع جمعیت‌ها، آثار و پیامدهای اقتصادی-اجتماعی مهاجرت‌ها، آشنایی با روشهای مستقیم و غیرمستقیم برآورد میزان‌های مهاجرتی

جلسه اول: مقدمه، کلیات، منابع آمارها و داده‌های مهاجرت

جلسه دوم: مفاهیم اساسی مهاجرت، انواع مهاجرت‌ها

Jackson, John A. 1986. "Migration." In *Aspects of Modern Sociology: Social Processes*.

London and New York: Longman. Chapter 1. (Migration as a social process)

Caroline B. Brettell, James F. Hollifield (eds) 2000, *Migration theory: Talking across Disciplines*. New York: Routledge. Chapter 2. (Demography and International Migration).

Osella, Filippo and Katy Gardner (ed.s) 2004. *Migration, modernity, and social transformation in South Asia*,. New Delhi; Thousand Oaks. Chapter 11 (Seasonal Migration, Employer-Worker Interactions ...) Chapter 13 (Circular Migration and Rural Cosmopolitanism in India)

United Nations 2006. *International Migration and Development*. New York: United Nations. Headquarters.

لوکاس دیوید و پاول میر ۱۳۸۱. *درآمدی بر مطالعات جمعیتی* ترجمه حسین محمودیان. تهران: انتشارات دانشگاه

تهران. فصل هفتم (مهاجرت: مفاهیم عمومی) فصل چهاردهم (مهاجرت داخلی)، فصل پانزدهم (مهاجرت

بین‌المللی)

زنجانی، حبیب‌ا... ۱۳۸۰. *مهاجرت*. تهران: انتشارات سمت. فصل اول (تعاریف و مفاهیم، انواع مهاجرت)

زنجانی، حبیب‌ا... ۱۳۷۶. *تحلیل جمعیت‌شناسی*. تهران: انتشارات سمت. فصل هفتم (تعاریف و مفاهیم مهاجرت)

فیندلی تسلی. ۱۳۷۳. *برنامه‌ریزی مهاجرت‌های داخلی*، ترجمه عبدالعلی لهسایی‌زاده. شیراز: انتشارات نوید. فصل

سوم (عوامل تعیین‌کننده و زمینه‌های مهاجرت)

لهسانی‌زاده عبدالعلی. ۱۳۶۸. *نظریات مهاجرت*. شیراز: انتشارات نوید. فصل پنجم (روش‌ها و مدل‌های مهاجرت: یک

دیدگاه دموگرافیک)

جلسه سوم: روش‌های سنجش، ارزیابی و اندازه‌گیری مهاجرت‌ها

Morrison, P. A. 1983. *Population Movements: Their Forms and Functions in Urbanization and Development*. Lieja, IUSSP, Ordina Editions. Part 3- Section 8 (Planning and Migration Research) Part 3 – Section 9 (Methods of Projecting Rural to Urban Migration, with Reference to Southeast Asia By: Alden Spear)

Hinde, Andrew. 1998. *Demographic Methods*. London. Arnold. New York: Oxford University Press. Chapter 15. (The Analysis of Migration)

Koser, Khalid and Helma Lutz (Hrsg.) 1998: *The New Migration in Europe. Social Constructions and. Social Realities*. Basingstoke & London: MacMillan. Chapter 9 (The Analysis of Migration by: Paolo Babesino)

لوکاس دیوید و پاول میر ۱۳۸۱. *درآمدی بر مطالعات جمعیتی* ترجمه حسین محمودیان. تهران: انتشارات دانشگاه

تهران. فصل هفتم (بخش سنجش مهاجرت).

زنجانی، حبیب‌ا... ۱۳۸۰. *مهاجرت*. تهران: انتشارات سمت. فصل پنجم (روشهای سنجش و ارزیابی مهاجرت).

زنجانی، حبیب‌ا... ۱۳۷۶. *تحلیل جمعیت‌شناسی*. تهران: انتشارات سمت. فصل هفتم (روش‌های برآورد مهاجرت و

مهاجرت بین مناطق مختلف)

پرسا، رولان. ۱۳۷۴. *آنالیز جمعیت‌شناسی*. ترجمه خسرو اسدی. تهران سمت. فصل دوازدهم (مهاجرت)

پولارد، ا. ا. و دیگران. ۱۳۷۳. روشهای تحلیل جمعیت. ترجمه هما آقا و همکاران. شیراز: انتشارات دانشگاه شیراز.
فصل هشتم (برآوردها و پیش‌بینی‌های مهاجرت و مهاجرت داخلی)

جلسه چهارم: سیر تحول مهاجرت‌ها در جهان و ایران

Morrison, P. A. 1983. *Population Movements: Their Forms and Functions in Urbanization and Development*. Lieja, IUSSP, Ordina Editions. Part 2 Section 5. (Agrarian structures and internal migration in a historical perspective)

Peterson, William. 1969. *Population*. New York, Macmillan Publishing Co. Chapter 8 (The general determinant of migration and population growth)

Koser, Khalid and Helma Lutz (Hrsg.) 1998: *The New Migration in Europe. Social Constructions and Social Realities*. Basingstoke & London: MacMillan Chapter 1, Chapter 5 (going home? The implication of forced migration for national identity formation in post soviet Russia), Chapter 3 (Migration and globalization)

Caroline B. Brettell, James F. Hollifield (eds) 2000, *Migration theory: Talking across Disciplines*. New York: Routledge. Chapter 1. (History and the study of Immigration)

زنجان، حبیب‌الله... ۱۳۸۰ مهاجرت. تهران: انتشارات سمت. فصل اول (شکل مهاجرت‌ها). فصل دوم (سیمای مهاجرتی در مناطق مختلف جهان) فصل سوم (وضع مهاجرت در ایران)

جلسه پنجم: نقش مهاجرت در توزیع و پراکندگی جمعیت‌ها

زنجان، حبیب‌الله ۱۳۷۰. جمعیت و شهرنشینی در ایران. جلد اول. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و

معماری ایران. فصل اول (قسمت نظری به تغییرات جمعیت در ایران: مهاجرت‌ها). فصل دوم (عوامل عمده

تغییرات جمعیتی در ایران قسمت مهاجرت و جابجایی جمعیت در ایران)

زلینسکی، ویلر ۱۳۷۰. مقدمه‌ای بر جغرافیای جمعیت. ترجمه فیروز جمالی. تهران: سمت. (مقدمه مؤلف)

جلسه ششم، هفتم و هشتم: دیدگاه‌ها و چارچوب‌های نظری مهاجرت

Morrison, P. A. 1983. *Population Movements: Their Forms and Functions in Urbanization and Development*. Lieja, IUSSP, Ordina Editions. Part 1. Section 1. (The impasse in migration theory: a sketch map for potential escapees, By: W. Zelinsky). Part 2. Section 4. (Issues in the study of migration and urbanization By: A. Adevanti)

Meilaender, Peter C. 2001. *Toward a Theory of Immigration*. New York: Palgrave, Chapter 1 (Migration many faces: the complexity of the problem) Chapter 2,3 (Sorting out arguments) Chapter 5 (Immigration and political community)

Caroline B. Brettell, James F. Hollifield (eds) 2000, *Migration theory: Talking across Disciplines*. New York: Routledge. (Introduction: Migration theory) Chapter 3 (Are immigrants favorably self-selected, By: Barry R. Chiswick), Chapter 4 (The sociology of immigration, By: Barbara Heisler)

Jackson, John A. 1986. "Migration." In *Aspects of Modern Sociology: Social Processes*. London and New York: Longman. Chapter 2. (Labour market theory and migration)

لوکاس دیوید و پاول میر ۱۳۸۱. درآمدی بر مطالعات جمعیتی ترجمه حسین محمودیان. تهران: انتشارات دانشگاه تهران. فصل هفتم (بخش نوع‌شناسی، نظریه‌ها و قوانین مهاجرت)

لهسانی‌زاده عبدالعلی. ۱۳۶۸. نظریات مهاجرت. شیراز: انتشارات نوید. فصل دوم (دیدگاه‌های جامعه‌شناختی

مهاجرت از روستا به شهر) فصل چهارم (یک نظریه مهاجرت) فصل ششم (دیدگاه سیاسی مهاجرت در غرب

آفریقا) فصل هفتم (ملاحظات در جهت ارائه یک نظریه عمومی مهاجرت) فصل هشتم (نگرش سیستمی در

مورد یک نظریه مهاجرت روستا-شهر) فصل دهم (یگانه‌سازی نظریات مهاجرت‌های داخلی و خارجی)

زنجان، حبیب‌الله... ۱۳۸۰ مهاجرت. تهران: انتشارات سمت. فصل چهارم (آراء و نظریات مهاجرتی)

جلسه نهم: مهاجرت‌های داخلی و شهرنشینی

Morrison, P. A. 1983. *Population Movements: Their Forms and Functions in Urbanization and Development*. Lieja, IUSSP, Ordina Editions. Part 1, Section 2, (Modernization, migration and urbanization By: Goldscheider) Part 2, Section 3, (New conceptual approaches to migration in the context of urbanization), Part 2, Section 6. (Present

relationships between migration and urbanization By: Golini, Antonio) Part 2 , Section 7. (Stagnant growth of Japanese major metropolitan regions in the area of post industrial development)

Osella, Filippo and Katy Gardner (ed.s) 2004. *Migration, modernity, and social transformation in South Asia*,. New Delhi; Thousand Oaks, Sage. (Preface and acknowledgements).

تودارو، مایکل. ۱۳۶۸. **توسعه اقتصادی در جهان سوم**، ترجمه غلامعلی فرجادی، تهران: انتشارات سازمان برنامه و بودجه. فصل نهم (شهرنشینی و مهاجرت از روستا به شهر)

فیندلی تسلی. ۱۳۷۳. **برنامه ریزی مهاجرت های داخلی**، ترجمه عبدالعلی لهسایی زاده. شیراز: انتشارات نوید. (قسمت مهاجرت، شهرنشینی و باروری).

دفتر بین المللی کار ۱۳۷۴. **مهاجرت و شهرنشینی**، ترجمه فرهنگ ارشاد. تهران: مؤسسه کار و تأمین اجتماعی.

فصل دوم (جامعه شهری ماقبل صنعتی در خاورمیانه) فصل سوم (توسعه شهری معاصر)، فصل چهارم

(مهاجرت از روستا به شهر)، فصل هفتم (شکل و ساختار شهری)

جلسه دهم و یازدهم: شهرگرایی و شهرنشینی: الگوهای شهرنشینی در جهان و ایران

Morrison, P. A. 1983. *Population Movements: Their Forms and Functions in Urbanization and Development*. Lieja, IUSSP, Ordina Editions. Part 1, Section 2, (Modernization, migration and urbanization By: Goldscheider) Part 2, Section 3, (New conceptual approaches to migration in the context of urbanization), Part 2, Section 6. (Present relationships between migration and urbanization By: Golini, Antonio) Part 2 , Section 7. (Stagnant growth of Japanese major metropolitan regions in the area of post industrial development)

Osella, Filippo and Katy Gardner (ed.s) 2004. *Migration, modernity, and social transformation in South Asia*,. New Delhi; Thousand Oaks, Sage. (Preface and acknowledgements).

تودارو، مایکل. ۱۳۶۸. **توسعه اقتصادی در جهان سوم**، ترجمه غلامعلی فرجادی، تهران: انتشارات سازمان برنامه و بودجه. فصل نهم (شهرنشینی و مهاجرت از روستا به شهر)

فیندلی تسلی. ۱۳۷۳. **برنامه ریزی مهاجرت های داخلی**، ترجمه عبدالعلی لهسایی زاده. شیراز: انتشارات نوید. (قسمت مهاجرت، شهرنشینی و باروری).

دفتر بین المللی کار ۱۳۷۴. **مهاجرت و شهرنشینی**، ترجمه فرهنگ ارشاد. تهران: مؤسسه کار و تأمین اجتماعی.

فصل دوم (جامعه شهری ماقبل صنعتی در خاورمیانه) فصل سوم (توسعه شهری معاصر)، فصل چهارم

(مهاجرت از روستا به شهر)، فصل هفتم (شکل و ساختار شهری)

جلسه دوازدهم: سیاست ها و برنامه ریزی مهاجرت

Morrison, P. A. 1983. *Population Movements: Their Forms and Functions in Urbanization and Development*. Lieja, IUSSP, Ordina Editions. Part 4 Section 10 (Population redistribution policies and migrants choices By: Nelson, Joan M.) Part 4 Section 11. (Population projection and planning decision in developed and developing countries By: Jones, Gavins), Part 4 Section 12 (Planning for Migration and Urbanization: some issues and options for policymakers and planners)

Meilaender, Peter C. 2001. *Toward a Theory of Immigration*. New York: Palgrave, Chapter 4 (Immigration Policy and National Identity: Two case studies in practice).

Morris, Lydia 2002. *Managing Migration: Civic Stratification and Migrants' Rights*. London: Routledge. Chapter 2 (Rights and controls in the management of migration)

Caroline B. Brettell, James F. Hollifield (eds) 2000, *Migration theory: Talking across Disciplines*. New York: Routledge. Chapter 6 (The politics of international migration)

Jackson, John A. 1986. "Migration." In *Aspects of Modern Sociology: Social Processes*. London and New York: Longman. Chapter 25 (Migration Policy)

زنجانی، حبیب... ۱۳۸۰ **مهاجرت**، تهران: انتشارات سمت. فصل هفتم (سیاست های مهاجرتی)

فیندلی تسلی. ۱۳۷۳. **برنامه ریزی مهاجرت های داخلی**، ترجمه عبدالعلی لهسایی زاده. شیراز: انتشارات نوید. فصل دوم (پیش نیازهای برنامه ریزی مهاجرت داخلی)، فصل ششم (خط مشی ها و برنامه های مؤثر بر مهاجرت)

جلسه سیزدهم و چهاردهم: آثار و پیامدهای اجتماعی - اقتصادی، فرهنگی و سیاسی مهاجرت

Meilaender, Peter C. 2001. *Toward a Theory of Immigration*. New York: Palgrave, Chapter 3
(This is my own, my native land: immigration, national identity and the problem of preference)

Jackson, John A. 1986. "Migration." In *Aspects of Modern Sociology: Social Processes*.
London and New York: Longman. Chapter 3 (Migration decisions and social changes),
Chapter 6 (Migration and social structure)

حبیب‌ا... ۱۳۸۰ مهاجرت. تهران: انتشارات سمت. فصل ششم (پیامدهای مهاجرتی)

فیندلی تسلی. ۱۳۷۳. برنامه‌ریزی مهاجرت‌های داخلی. ترجمه عبدالعلی لهسایی‌زاده. شیراز: انتشارات نوید. فصل

چهارم (اثرات مهاجرت)

دفتر بین‌المللی کار ۱۳۷۴. مهاجرت و شهرنشینی. ترجمه فرهنگ ارشاد. تهران: مؤسسه کار و تأمین اجتماعی.

نام درس: نرم افزارهای جمعیتی تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری پیش نیاز: برآورد شاخص های جمعیتی

هدف درس:

آشنایی با نرم افزارهای جمعیت شناسی و کاربرد آن در محاسبات، برآوردها و پیش بینی های جمعیتی. دانشجویان در این درس با اعمال روشهای مستقیم و غیرمستقیم بر داده های موجود بوسیله کامپیوتر آشنا می شوند. گذراندن دروس برآورد شاخص های جمعیتی و حتی باروری، مرگ و میر و مهاجرت را قبل از اخذ این واحد درسی مفید است. از آنجا که ارزیابی و تفسیر نتایج از اهمیت زیادی در مطالعات جمعیتی برخوردار می باشد، حتی المقدور تلاش میشود دانشجویان با اصول و تکنیک ها و قواعد تفسیر نتایج آشنا شوند. فرض بر این است که دانشجویان این درس به قدر کافی با کامپیوتر، سیستم عامل DOS و بویژه سیستم عامل WINDOWS آشنایی دارند.

جلسه اول: ۱- دسته بندی موضوعات درس و نرم افزارهای جمعیتی ۲- تعیین کار کلاسی دانشجویان ۳- مقدمه ای بر استفاده از SPSS در محاسبات و کاربرد روشهایی که نرم افزار تخصصی ندارند. مباحث مقدماتی (یادآوری کلی اصول و فنون ارزیابی داده ها و برآوردهای جمعیتی

جلسه دوم: آشنایی با صفحات گسترده PAS برای ارزیابی داده های توزیع سنی

۱- میرزایی (محمد)، ۱۳۸۱، گفتاری در باب جمعیت شناسی کاربردی، انتشارات دانشگاه تهران.

۲- اریگا (ادوارد)، ۱۳۷۸، روشهای تحلیل جمعیت، ترجمه فاروق امین مظفری.

۳- منصورفر (کریم)، ۱۳۷۵، روشهای ارزیابی کیفیت آمارهای اساسی مربوط به برآوردهای جمعیتی، انتشارات امیر کبیر.

جلسه سوم: آشنایی با صفحات گسترده محاسبات و گرافیک نرم افزار PAS در تحلیل ساختار سنی

۱- سربای (حسن)، ۱۳۸۲، روشهای تحلیل توزیع و ترکیب سنی جمعیت

۲- اریگا (ادوارد)، ۱۳۷۸، روشهای تحلیل جمعیت، ترجمه فاروق امین مظفری.

جلسه چهارم: آشنایی با صفحات گسترده PAS برای تبدیل شاخص های جمعیتی و ساختن جدول عمر

۱- اریگا (ادوارد)، ۱۳۷۸، روشهای تحلیل جمعیت، ترجمه فاروق امین مظفری.

۲- سربای (حسن)، ۱۳۸۱، روشهای مقدماتی تحلیل جمعیت، دانشگاه تهران.

جلسه پنجم: آشنایی با برنامه های برآورد غیرمستقیم باروری: ۱- PAS (روش نسبت P/F) ۲- FERT (روش افزایش شمار زنده زایی)

۱- اریگا (ادوارد)، ۱۳۷۸، روشهای تحلیل جمعیت، ترجمه فاروق امین مظفری.

۲- میرزایی (محمد) و دیگران، ۱۳۷۵، برآورد و تحلیل شاخص های حیاتی-جمعیتی کشور در سرشماری های ۱۳۶۵ و ۱۳۷۰، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.

۳- کوششی (مجید)، ۱۳۷۹، بازنگری در روش نسبت P/F برای برآورد باروری در حال تغییر، مجله نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۴.

4- United Nations, 1983, *Manual X: Indirect Techniques for Demographic Estimation*, Department of International Economic and Social Affairs, Population Studies, No. 81.

جلسه ششم: آشنایی با برنامه های برآورد غیرمستقیم باروری: ۱- ادامه FERT (روش رله، روش فرزندان خود) ۲-

نرم افزار MORTPAK4 (برآورد باروری نسل های فرضی از متوسط زنده زایی)

۱- میرزایی (محمد) و دیگران، ۱۳۷۵، برآورد و تحلیل شاخص های حیاتی-جمعیتی کشور در سرشماری های ۱۳۶۵ و ۱۳۷۰، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.

۲- عباسی (محمد جلال)، ۱۳۷۹، ارزیابی روش فرزندان خود برای برآورد باروری در ایران با استفاده از داده های سرشماری ۱۳۶۵ و ۱۳۷۵، نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۶.

4- United Nations, 1983, *Manual X: Indirect Techniques for Demographic Estimation*, Department of International Economic and Social Affairs, Population Studies, No. 81.

جلسه هفتم: آشنایی با برنامه های برآورد غیرمستقیم مرگ و میر: ۱- برآورد مرگ و میر کودکان MORTPAK4 -۲ استخراج جداول عمر مدل با تعیین مقدار یکی از شاخص های مرگ و میر MORTPAK4

۱- میرزایی (محمد) و دیگران، ۱۳۷۵، برآورد و تحلیل شاخص های حیاتی جمعیتی کشور در سرشماری های ۱۳۶۵ و ۱۳۷۰، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.

4- United Nations, 1983, *Manual X: Indirect Techniques for Demographic Estimation*, Department of International Economic and Social Affairs, Population Studies, No. 81.

جلسه هشتم: آشنایی با برنامه های محاسبات مستقیم شاخص های شهرنشینی و و برآوردهای غیرمستقیم مهاجرت PAS

اری اگا (ادوارد)، ۱۳۷۸، روش های تحلیل جمعیت، ترجمه فاروق امین مظفری.

جلسه نهم: نرم افزارهای پیش بینی جمعیت: معرفی PEOPLE و کار با آن

پولارد و دیگران، ۱۳۷۲، روش های تحلیل جمعیت، ترجمه دانشگاه شیراز، مرکز جمعیت شناسی دانشگاه شیراز.

جلسه دهم: نرم افزارهای پیش بینی جمعیت: معرفی SPECTRUM و کار با آن

پولارد و دیگران، ۱۳۷۲، روش های تحلیل جمعیت، ترجمه دانشگاه شیراز، مرکز جمعیت شناسی دانشگاه شیراز.

جلسه یازدهم: ۱- استفاده از بانک اطلاعات SPECTRUM -۲ معرفی کلی نرم افزار پیش بینی خانوار، جمعیت محصل و نیروی کار: نرم افزار WORKERS و ورود اطلاعات پایه جمعیتی

-توفیق (فیروز)، ۱۳۷۴، پیش بینی خانوار، مجله جمعیت، شماره ۱۱ و ۱۲، بهار و تابستان ۱۳۷۴.

جلسه دوازدهم: ۳- ادامه نرم افزار پیش بینی خانوار، جمعیت محصل و نیروی کار (WORKERS) و کار با آن

-توفیق (فیروز)، ۱۳۷۴، پیش بینی خانوار، مجله جمعیت، شماره ۱۱ و ۱۲، بهار و تابستان ۱۳۷۴.

جلسه سیزدهم: ارتباط نرم افزارهای برآوردهای جمعیتی و اتصال اطلاعاتی نرم افزار پیش بینی های جمعیت، خانوار، محصل و نیروی کار

جلسه چهاردهم: آشنایی و استفاده از بانک های اطلاعات جمعیتی جهان

اهداف کلی درس:

طرح نظریات، الگوها و چارچوبهای مفهومی اقتصادی مرتبط با جمعیت
مرور موضوعات مرتبط با اقتصاد جمعیت در سطح خرد و کلان

جلسه اول: مقدمه، طرح درس و کلیات

جلسه دوم و سوم: طرح مفاهیم اساسی: علم اقتصاد، منابع اقتصادی و اصل کمیابی - تولید ناخالص داخلی (و ملی) و درآمد سرانه - رشد اقتصادی و عوامل تعیین کننده آن - توسعه اقتصادی و رشد اقتصادی - رشد جمعیت و توسعه اقتصادی
تودارو، مایکل، **توسعه اقتصادی در جهان سوم**، ترجمه دکتر غلامعلی فرجادی، مؤسسه عالی پژوهش در برنامه ریزی و توسعه، تهران ۱۳۸۱

میر، جerald، **مباحث اساسی اقتصاد توسعه**، ترجمه دکتر غلامرضا آزاد (ارمکی)، نشر نی، تهران، ۱۳۷۸، ص ۵۶۴-۵۴۴

جلسه چهارم، پنجم و ششم: جمعیت و توسعه: جمعیت و میزان فعالیت - جمعیت و عرضه نیروی کار - جمعیت، نرخ وابستگی، سالمندی و کار کودکان - جمعیت و تقاضای بازار - جمعیت، پس انداز، تراکم سرمایه و سرمایه گذاری - جمعیت و سرمایه انسانی - جمعیت و ساختار اقتصادی - جمعیت و نوآوریهای تکنولوژیکی - جمعیت و اقتصاد در مقیاس - جمعیت، فقر و نابرابری - جمعیت و مهاجرت (داخلی و بین المللی) - جمعیت و نیازهای ناشی از آن

Brewster, K.L., and R.R. Rindfuss. 2000. Fertility and Women's Employment in Industrialized Nations. *Annual Review of Sociology* 26:271-296.

Deaton, A.S., and C. H. Paxson. 2000. Growth, Demographic Structure, and National Saving in Taiwan. *Population and Development Review*. Vol.26 (Supplement): 141-173

Donahoe, D.A. 1999. Measuring Women's Work in Developing Countries. *Population and Development Review* 25:543-576.

Kelley, A. C., and R.M. Schmidt. 1996. Saving, Dependency and Development. *Journal of Population Economics* 9(4): 365-386.

Borjas, G.J., and M. Tienda. 1993. The Employment and Wages of Legalized Immigrants. *International Migration Review* 27:712-747.

جلسه هفتم و هشتم: نظریه ها و الگوهای اقتصادی جمعیت: نظریه مالتوس، پیامدهای نظریه و نقد آن - نظریه

اقتصاد خرد باروری - الگوی پویای جمعیتی

تودارو، مایکل، **توسعه اقتصادی در جهان سوم**، ترجمه دکتر غلامعلی فرجادی، مؤسسه عالی پژوهش در برنامه ریزی و توسعه،

تهران ۱۳۸۱

Becker, Gray S., and Gregg H. Lewis (1973). "On the Interaction Between the Quantity and Quality of Children." *Journal of Political Economy* 81:279-288.

Becker, Gary S., and Nigel Tomes (1976). "Child Endowments and the Quantity and Quality of Children." *Journal of Political Economy* 84:S 142-S163

Becker, Gary S., and Robert J. Barro (1988). "A Reformulation of the Economic Theory of Fertility." *Quarterly Journal of Economics* 103:1-25

Becker, Gary S., and Kevin Murphy (1988). "The Family and the State." *Journal of Law and Economics* 31 (1): 1-18

Borjas, G.J., and M. Tienda. 1993. The Employment and Wages of Legalized Immigrants. *International Migration Review* 27:712-747.

Cassen, Robert (1976). "Population and Development : A Survey." *World Development* 4(10/11): 785-830

Kelley, Allen (1988). "Economic Consequences of Population Change in the Third World." *Journal of Economic Literature* 26(4): 1685-1728.

Lee, Ronald, and Timothy Miller (1991). "Population Growth, Externalities to Childbearing and Fertility Policy in Development Countries." *In Proceeding of the World Bank*

Annual Conference on Development Economics, 1990. Washington, D.C.: World
Rindfuss, R. R., K. L. Brewster, and A. L. Kavee. 1996. Women, Work, and Children:
Behavioral and Attitudinal Change in the United States. *Population and Development
Review* 22:457-482.

جلسه نهم: توزیع درآمد، تأمین اجتماعی و رشد جمعیت: نقش بین نسلی تأمین اجتماعی _ رشد جمعیت و

سالمندی _ سیاستهای بین نسلی توزیع درآمد _ توزیع درآمد، فقر و رشد جمعیت

Bommier, A., and R. D. Lee. 2003. Overlapping Generations Models With Realistic
Demography. *Journal of Population Economics* 16:135-160.

Lee, R. D. 1994b. Population Age Structure, Intergenerational Transfer, and Wealth: A New
Approach, With Applications to the United States. *Journal of Human Resources* 29(4):
1027-1063.

Lee, R., A. Mason and T. Miller. 2000. Life Cycle Saving and the Demographic Transition in
East Asia. *Population and Development Review* 26:194-219

Willis, R.J. (1980). "The Old Age Security Hypothesis and Population Growth." In T. Burch
(ed.), *Demographic Behavior: Interdisciplinary Perspectives on Decision Making*.
Boulder, CO: Westview Press.

جلسه دهم و یازدهم: رشد جمعیت و توسعه پایدار: رشد جمعیت و مواد غذایی _ رشد جمعیت و محیط

زیست- رشد جمعیت و کیفیت نیروی انسانی _ رشد جمعیت، تنظیم خانواده و توسعه پایدار

Becker, Gary S., and Gregg H. Lewis (1973). "On the Interaction Between the Quantity and
Quality of Children." *Journal of Political Economy* 81:279-288.

Becker, Gary S., and Nigel Toms (1976). "Child Endowments and the Quantity and Quality of
Children." *Journal of Political Economy* 84:S 142-S163

Salehi - Isfahani DJavad (Editor), *Labor & Human Capital in the Middle East*. ITHACA
Press, Lebanon 2001

Sen, Amartya, *Development as Freedom*, 1999, New York, Alfred A. Knopf Inc.

جلسه دوازدهم و سیزدهم: گزارش دانشجویان

جلسه چهاردهم: جمع بندی

اهداف کلی درس:

هدف این درس آشنایی با رشته جمعیت‌شناسی و حوزه‌های مورد مطالعه آن، تحولات جمعیتی و عوامل موثر بر آن، و تعامل پدیده‌های جمعیتی با ساختارهای اقتصادی و اجتماعی می‌باشد. بحث از ماهیت این رشته شروع شده و با بررسی تحولات آن از دیدگاه تاریخی ادامه می‌یابد. سپس ارتباط این رشته با سایر رشته‌های علمی مورد کنکاش قرار می‌گیرد. بعد از آن تغییرات جمعیت جهان با توجه به فرایند انتقال جمعیتی بررسی می‌گردد. به دنبال آن، منابع اصلی تغییرات جمعیتی (زادوولد، مرگ‌ومیر و مهاجرت)، از طریق تعامل آن با ساختارهای اقتصادی و اجتماعی، و تبعات اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی آنها شناسایی شده و مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. قدم بعدی توجه به پدیده‌های جمعیتی مهم معاصر، نظیر ایدز، تخریب محیط، شهرنشینی، سالمندی و غیره، در جهت شناخت فرایندها و تبعات آنها می‌باشد.

جلسه اول: معرفی و ارایه شرح درس، آشنایی مختصر با منابع و سازمانهای مرتبط با مطالعات جمعیتی

جلسه دوم: ماهیت جمعیت‌شناسی، تاریخچه تحولات آن، ارتباط جمعیت‌شناسی با سایر شاخه های علمی

سرایی حسن، ۱۳۶۹. "سیر تکوینی جمعیت‌شناسی"، نامه علوم اجتماعی، دوره جدید، جلد دوم، شماره ۱، صص ۹۱-۱۰۹.

Hauser M. Philip and Otis Dudley Duncan, 1959. "Demography as a body of knowledge", in Philip M. Hauser and Otis Dudley Duncan, eds., *The Study of Population*, ?, pp. 76-104.

Hauser M. Philip and Otis Dudley Duncan, 1959. "The nature of demography", in Philip M. Hauser and Otis Dudley Duncan, eds., *The Study of Population*, ?, pp. 76-104.

Hodgson Dennis, 1983. "Demography as social science and policy science", *Population and Development Review*, 9:1-34.

McNicoll Geoffrey, 1992. "The agenda of population studies: a commentary and complaint", *Population and Development Review*, 18:399-420.

جلسه سوم: بررسی تحولات جمعیت جهان از دیدگاه تاریخی (تعداد، توزیع و ترکیب)

ایودی مک و ریچارد جونز، ۱۳۶۹. اطلس تاریخی جمعیت جهان، ترجمه فریدون فاطمی، نشر مرکز، تهران.

سیدمیرزایی محمد، ۱۳۸۰. جمعیت جهان: چالشها و مسائل، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، تهران.

میرزایی محمد، ۱۳۶۸. "جمعیت در بستر زمان"، نامه علوم اجتماعی، دوره جدید، شماره ۳.

Ashford, Lori, 2004. *World Population Highlights 2004*, Population Reference Bureau, Washington D. C.

Population Reference Bureau, 2004. *2004 World Population Data Sheet*, Population Reference Bureau, Washington D. C.

Population Reference Bureau, 2005. *2005 World Population Data Sheet*, Population Reference Bureau, Washington D. C.

UNFPA, 2003. *State of World Population 2003*, UNFPA, New York.

United Nations, 1991. *World Population Prospects 1990*, United Nations, New York.

United Nations, 2004. *World Population to 2300*, United Nations, New York.

United Nations, 2005. *World Population Prospects: The 2004 Revision (Highlights)*, United Nations, New York

جلسه چهارم: انتقال جمعیتی (منشأ و تبعات)

سرایی حسن، ۱۳۷۶. "مرحله اول گذار جمعیتی ایران"، نامه علوم اجتماعی، دوره جدید، شماره ۹ و ۱۰، صص ۶۷-

لوکاس دیوید و پاول میر، ۱۳۸۴. درآمدی بر مطالعات جمعیتی، ترجمه حسین محمودیان، چاپ دوم، انتشارات دانشگاه تهران، تهران-فصل ۲.

Caldwell John C., 1976. "Toward a restatement of Demographic Transition Theory", *Population and Development Review*, 2(3 & 4):321-366.

جلسه پنجم: زاد و ولد و باروری: پیامدهای اجتماعی

پرسا رولاند، ۱۳۶۳. جمعیت‌شناسی اجتماعی، ترجمه منوچهر محسنی، انتشارات دانشگاه تهران، تهران-فصل ۶.
لوکاس دیوید و پاول میر، ۱۳۸۴. درآمدی بر مطالعات جمعیتی، ترجمه حسین محمودیان، چاپ دوم، انتشارات دانشگاه تهران، تهران-فصول ۴، ۵ و ۱۰.

هیر دیوید ام، ۱۳۸۰. جامعه و جمعیت، ترجمه یعقوب فروتن، انتشارات دانشگاه مازندران، بابلسر-فصل ۵.

Caldwell John C., 1976. "Toward a restatement of Demographic Transition Theory", *Population and Development Review*, 2(3 & 4):321-366.

Keyfitz N., 1986. "The family that does not reproduce itself", *Population and Development Review*, 12 Suppl:139-54.

Rendall M. S. and R. A. Bahchieva, 1998. "An old age security motive for fertility in the United States?", *Population and Development Review*, 24(2):293-307.

جلسه ششم: ازدواج و تغییرات خانواده: پیامدهای اجتماعی

سگالن، مارتین ۱۳۷۰. جامعه‌شناسی تاریخی خانواده، ترجمه حمید الیاسی، تهران: نشر مرکز.

لوکاس دیوید و پاول میر، ۱۳۸۴. درآمدی بر مطالعات جمعیتی، ترجمه حسین محمودیان، چاپ دوم، انتشارات دانشگاه تهران، تهران-فصل ۶.

محمودیان، حسین ۱۳۸۳. «سن ازدواج در حال افزایش: بررسی عوامل پشتیبان»، نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۴، صص ۵۳-۲۷.

Caldwell J. C. et al., 1998. 'The construction of adolescence in a changing world: implications for sexuality, reproduction and marriage', *Population Studies*, 37(3):343-61

Davis Kingsley, 1985. "The meaning and significance on marriage in contemporary society", in Kingsley Davis, ed., *Contemporary Marriage: comparative perspective on a changing institution*, Russell Sage Foundation, New York, pp. 1-21.

McDonald Peter, 1985. "Social organization and nuptiality in developing societies", in J. Cleland and J. Hobcraft, eds, *Reproductive Change in Developing Countries*, Oxford University Press, Oxford, pp. 87-114.

Otoo-Oyortey N. and S. Pobi, 2003. 'Early marriage and poverty: exploring links and key policy issues', *Gender and Development*, 11(2):42-51.

Quisumbing A. R. and K. Hallman, 2003. *Marriage in Transition: Evidence on Age, Education and Assets from Six Developing Countries*, New York: Population Council.

Tashakkori A. and V. D. Thompson, 1988. 'Cultural change and attitude change: an assessment of post-revolutionary marriage and family attitudes in Iran', *Population Research and Policy Review*, 7(1):3-27.

جلسه هفتم: مرگ و میر: پیامدهای اجتماعی

پرسا رولاند، ۱۳۶۳. جمعیت‌شناسی اجتماعی، ترجمه منوچهر محسنی، انتشارات دانشگاه تهران، تهران-فصل ۴.
لوکاس دیوید و پاول میر، ۱۳۸۴. درآمدی بر مطالعات جمعیتی، ترجمه حسین محمودیان، چاپ دوم، انتشارات دانشگاه تهران، تهران-فصل ۳.

هیر دیوید ام، ۱۳۸۰. جامعه و جمعیت، ترجمه یعقوب فروتن، انتشارات دانشگاه مازندران، بابلسر-فصل ۴.

Dhar H. L., 2001. "Gender, aging, health and society", *Journal of Association of Physicians of India*, 49:1012-1020.

Gierveld de J. and P. Dykstra, 2003. "What impact does longer life have on family, and informal care giving by children in particular?", Paper presented at the IUSSP Seminar

- on Increasing Longevity: Causes, Consequences and Prospects, New York.
- Kaneda Toshiko et al., 2004. Differentials in Life Expectancy and Active Life Expectancy by Socioeconomic Status Among Older Adults in Beijing, Population Council, Washington D. C.
- Luy Marc, 2003. "Causes of male excess mortality: insights from cloistered populations", Population and Development Review, 29(4):647-676.
- United Nations, 1986. Consequences of Mortality Trends and differentials, United Nations, New York.

جلسه هشتم: مهاجرت و شهرنشینی: پیامدهای اجتماعی

- زنجانی حبیب الله، ۱۳۸۰. مهاجرت، سمت، تهران
- لوکاس دیوید و پاول میر، ۱۳۸۴. درآمدی بر مطالعات جمعیتی، ترجمه حسین محمودیان، چاپ دوم، انتشارات دانشگاه تهران، تهران-فصول ۷-۱۰.
- لهسایی زاده عبدالعلی، ۱۳۶۸. نظریات مهاجرت، نشر نوید، تهران.
- هیر دیوید ام، ۱۳۸۰. جامعه و جمعیت، ترجمه یعقوب فروتن، انتشارات دانشگاه مازندران، بابلسر-فصل ۶.
- Coombes M., 2002. "Multiple dimensions of settlement systems: coping with complexity", Paper presented at the IUSSP Seminar on New Forms of Urbanization: Conceptualizing and Measuring Human Settlement in the Twenty First Century, Bellagio.
- Frey W. H., 2002. "Population dynamics in more developed countries: the fading of city/suburb and metro/non-metro distinctions", Paper presented at the IUSSP Seminar on New Forms of Urbanization: Conceptualizing and Measuring Human Settlement in the Twenty First Century, Bellagio.
- Hugo G. et al., 2002. "Changing forms of human settlement: conceptual challenges for population studies", Paper presented at the IUSSP Seminar on New Forms of Urbanization: Conceptualizing and Measuring Human Settlement in the Twenty First Century, Bellagio.
- Jones G. W., 2002. "Urbanization trends in Asia: the conceptual and definitional challenges", Paper presented at the IUSSP Seminar on New Forms of Urbanization: Conceptualizing and Measuring Human Settlement in the Twenty First Century, Bellagio.
- McNeill William H., 1984. "Human Migration in historical perspective", Population and Development Review, 10(1):1-18.

جلسه نهم: ساختار سنی و جنسی جمعیت (سالمندی و ...)

- Committee for International Cooperation in National Research in Demography (CICRED), 2005. Policy Implications of Age-Structural Changes, CICRED, Paris.
- Grant J. et al., 2004. Fertility and Population Ageing: Causes, Consequences, and Policy Options, RAND, Santa Monica.
- Vallin Jacques, 2004. "The demographic window: an opportunity to be seized", Paper presented at the seminar on Demographic Issues in Contemporary Iran and France, Tehran.
- UNFPA, 2002. Population Ageing and Development, UNFPA, New York.
- United Nations, 2005. The Diversity of Changing Population Age Structure in the World, United Nations, New York.

جلسه دهم: جمعیت و توسعه

- امین زاده فرخ، ۱۳۵۸. جمعیت‌شناسی، کار، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
- تودارو مایکل، ۱۳۶۴. توسعه اقتصادی جهان سوم، ترجمه غلامعلی فرجادی، انتشارات سازمان برنامه و بودجه، تهران.
- جرج سوزان، ۱۳۶۳. چگونه نیمی دیگر می‌میرند؟، ترجمه مصطفی ازکیا، کیهان، تهران.
- زنجانی حبیب الله، ۱۳۷۱. جمعیت و توسعه، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، تهران.

زنجانی حبیب الله و دیگران، ۱۳۷۸. جمعیت، توسعه و بهداشت باروری، نشر نی، تهران.
میرزایی محمد، ۱۳۸۴. جمعیت و توسعه با تاکید بر ایران (ده مقاله)، مرکز مطالعات و پژوهشهای جمعیتی آسیا و اقیانوسیه، تهران.

- Birdsall Nancy, 1977. "Analytical approaches to the relationship of population growth and development", *Population and Development Review*, 3:63-102.
- Coale Ansley J. and Edgar M. Hoover, 1965. *Population Growth and Economic Development in Low-Income Countries*, Princeton University Press, Princeton.
- Hayes Adrian C., 1994. "Population and development issues: antecedents to the Cairo Conference", Paper presented in 7th National Conference of the Australian Population Association, Canberra.
- Kelly Allen C., 1988. "Economic consequences of population change in Third World", *Journal of Economic Literature*, 26:1658-1728.
- McNicoll Geoffrey, 1995. "On population growth and revisionism: further questions", *Population and Development Review*, 21(2):307-340.
- McNicoll Geoffrey, 2003. *Population and Development: An Introductory View*, Population Council, No. 174.
- National Research Council, 1986. *Population Growth and Economic Development: Policy questions*, National Academy Press, Washington D. C.
- UNFPA, 2003. *Population Aging and Development*, UNFPA, New York.
- UNFPA, 2004. *International Migration and Development*, UNFPA, New York.

جلسه یازدهم: جمعیت و محیط زیست

- Ehrlich Paul R. and Anne H. Ehrlich, 1972. *Population, Resources, Environment*, W. H. Freeman and Company, San Francisco.
- Nash J. G. and R. De Souza., 2002. *Making the Link: Population, Health, Environment*, Population Reference Bureau, Washington D. C.
- McNicoll Geoffrey, 2000. *Managing Population-Environment Systems: Problems of Institutional Design*, Population Council, No. 139.
- Panayotou Theodore., 1994. "The population, environment, and development nexus", in Robert Cassen and others, *Population and Development: Old Debates, New Conclusions*, Transaction Publishers, Oxford, pp. 149-180.
- Pebbley A. R., 1998. "Demography and the environment", *Demography*, 35(4):377-389.
- Preston Samuel H., 1994. "Population and environment: the scientific evidence", in Francis Graham-Smith, ed., *Population-The Complex Reality: A Report of the Population Summit of the World's Scientific Academics*, The Royal Society, pp. 85-92.
- Preston Samuel H., 1994. *Population and environment*, Distinguished Lecture Series on Population and Development, IUSSP.
- UNFPA, 2001. *Population, Environment and Poverty Linkages: Operational Challenges*, Population and Development Strategies Series, No. 1, UNFPA, New York.
- UNFPA, 2003. *Global Population and Water*, Population and Development Strategies Series, No. 6, UNFPA, New York.
- United Nations, 2001. *Population, Environment and Development: the Concise Report*, United Nations, New York.

جلسه دوازدهم: بهداشت و سلامتی (ایدز، بهداشت باروری و ...)

- Bongaarts, J., 1997. "Trends in unwanted childbearing in the developing world", Paper Presented at The Annual Meeting of the Population Association of America, Washington D. C.
- Marston, C. and J. Cleland, 2003. "Do unintended pregnancies carried out to term lead to adverse outcomes for mother and child? An assessment in five developing countries", *Population Studies*, 57(1):77-93.
- Population Reference Bureau, 2002. *Family Planning Worldwide: 2002 Data Sheet*, Population Reference Bureau, Washington D. C.
- Stanecki, K. A., 2002. "The ADIS pandemic in the 21st century", Draft report presented at the

XIV International Conference on AIDS, Barcelona.

UNFPA, 2003. The Impact of HIV/AIDS, Population and Development Strategies Series, No. 9, UNFPA, New York.

United Nations, 1999. Health and Mortality: Issues of Global Concern, United Nations, New York.

جلسه سیزدهم: جمعیت و کشمکشهای اجتماعی

Cincotta R. P. et al., 2003. "The demographic transition as a statistical determinant of the risk of civil conflict", Paper presented at the IUSSP Seminar on the Demography of Conflict and Violence, Oslo.

Marquette C. M., 2003. "Population, environment and conflict: a review of some recent theories and approaches", Paper presented at the IUSSP Seminar on the Demography of Conflict and Violence, Oslo

Robinson W. C., 2003. "Differential natural increase and international conflict: some historical perspectives", Paper presented at the IUSSP Seminar on the Demography of Conflict and Violence, Oslo

Urdal H., 2003. "Demographic change, natural resources and violent conflict: the case of India", Paper presented at the IUSSP Seminar on the Demography of Conflict and Violence, Oslo

Ware H., 2003. "Pacific demography, population pressure, migration and conflict", Paper presented at the IUSSP Seminar on the Demography of Conflict and Violence, Oslo.

جلسه چهاردهم: مرور مطالب و جمع‌بندی نهایی

نام درس: جمعیت و جنسیت تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری پیش نیاز: ندارد

اهداف کلی درس:

هدف این درس آماده سازی دانشجویان برای فهم روابط جنسیتی است که نهادهای اجتماعی را در راستای تاثیر بر رابطه بین توسعه و جمعیت شکل می دهد. این تاثیر از طریق بررسی تغییرات سازمان روابط جنسیتی با توجه به آموزش، نیروی کار، ازدواج و خانواده، بهداشت و تجدید نسل و مهاجرت شناسایی می شود. مرور قوانین و سیاستهای مرتبط با جنسیت (توانمندی زنان و برابری جنسیتی) برای دستیابی به توسعه پایدار گام بعدی خواهد بود.

جلسه اول: مقدمات، تعریف درس و آشناسازی دانشجویان با محتویات آن

جلسه دوم: تعریف جنس و جنسیت، تاریخچه نگرش به موضوع جنسیت

Oakley, A. (1972) *Gender and Society*, London: Temple Smith.

جلسه سوم: تئوریهای مرتبط با جنسیت

آبوت، پاملا و کلر والاس (۱۳۸۰) *جامعه شناسی زنان*، ترجمه منیژه نجم عراقی، تهران: نشر نی.

Jaggar, A. M. (1983) *Feminist Politics and Human Nature*, Sussex: Rowman and Allan Held.

Valerie, B. (1999) *Feminist Debates*, London: Macmillan.

جلسه چهارم: جنسیت و جامعه (فرهنگ، نهادها و قوانین)

آبوت، پاملا و کلر والاس (۱۳۸۰) *جامعه شناسی زنان*، ترجمه منیژه نجم عراقی، تهران: نشر نی.

Oakley, A. (1972) *Gender and Society*, London: Temple Smith.

جلسه پنجم: جنسیت و جمعیت شناسی - (نسبت جنسی، ساختار سنی و سالمندی)

جلسه ششم: جنسیت و آموزش

Cameron, L. A. et al. (2001) Education and labor market participation of women in Asia: evidence from five countries', *Economic Development and Cultural Change*, 49:460-477.

Schultz, T. P. (1994) *Investment in Women's Human Capital*, Chicago: University of Chicago Press.

Skeldon, C, B. Francis and L Smulyan (eds) (2006) *The Sage Handbook of Gender and Education*, London: Sage Publication.

جلسه هفتم: جنسیت و نیروی کار

احمدنیا، شیرین، ۱۳۸۰. "برخی عوامل فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر مشارکت محدود زنان"، *نامه انجمن جامعه شناسی ایران*، شماره ۴، صص ۷۱-۸۵.

افشاری، زهرا و ابراهیم شیبانی، ۱۳۸۰. "تجزیه جنسیتی بازار کار در ایران"، *پژوهش زنان*، دوره ۱، شماره ۱، صص ۳۵-۵۳.

کار، مهرانگیز، ۱۳۷۹. *زنان در بازار کار ایران*، انتشارات روشنگران و مطالعات زنان، تهران.

جلسه هشتم: جنسیت، ازدواج و ساختار خانواده

Malhotra A. (1997) 'Gender and the timing of marriage: rural-urban differences in Java', *Journal of Marriage and the Family*, 59(2):434-50.

Lloyd, C. B. and M. J. Grant (2004) *Growing Up in Pakistan: The Separate Experiences of Males and Females*, Population Council, No. 188, New York: Population Council.

Staggenborg, S. (1998) *Gender, Family and Social Movement*, London: Pine forge Press.

جلسه نهم: جنسیت و مرگ و میر و بهداشت

- Dhar H. L., 2001. "Gender, aging, health and society", *Journal of Association of Physicians of India*, 49:1012-1020.
- Lopez, A. D and L. T. Ruzicka (1983), *Sex Differential in Mortality*, Canberra: The Australian National University.
- Luy Marc, 2003. "Causes of male excess mortality: insights from cloistered populations", *Population and Development Review*, 29(4):647-676.
- UNFPA (1999), *Women and Health: Mainstreaming the Gender Perspective into the Health Sector*, Report of the expert group meeting, 28 Sep.-2 Oct. 1998, Tunis, New York: United Nations.

جلسه دهم: جنسیت و تجدید نسل

- Obermeyer, C. M. (1994) "Reproductive choice in Islam: gender and state in Iran and Tunisia", *Studies in Family Planning*, 25(1):41-51.
- Mason, K. O. (2001) 'Gender and Family systems in the fertility transition', *Population and Development Review*, No. 27 supplement: 160-76.
- McDonald, P. 2000. 'Gender equity in theories of fertility transition', *Population and Development Review*, 26(3): 427-439.
- McNicoll, G. 1980. 'Institutional determinants of fertility change', *Population and Development Review*, 6(3): 441-462.
- Amin, Sajeda (1998) *Women's Lives and Rapid Fertility Decline: Some Lessons*, Population Council, No. 117, New York: Population Council.

جلسه یازدهم: جنسیت و مهاجرت

- Chant, S. and S. A. Radcliffe, 1992. "Migration and development: the importance of gender", in S. Chant (ed.), *Gender and Migration in Developing Countries*, Belhaven Prss, London:1-29.
- Chant, S. (ed.), 1992. *Gender and Migration in Developing Countries*, Belhaven Prss, London

جلسه دوازدهم: جنسیت و توسعه اقتصادی

- Dollar, D. and R. Gatti (1999) "Gender inequality, income and growth: are good times good for women?", World Bank, Development Economics Research Group, Poverty Reduction and Management Network, Working paper series, no. 1.
- Razavi, S. (2003) "Women's empowerment for participation in development", *World Development*, 25:1111-1125.
- Ware, Helen (1981) *Women, Demography and Development*, (Canberra: The Australian National).
- World Bank (1994) *Population and Development: Enhancing Development through Attention to Gender*, World Bank: Washington DC.

جلسه سیزدهم: سیاستهای مرتبط با جنسیت (برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان)

- Hoodfar H. (1995) "Population policy and gender equity in post-revolutionary Iran", in C. M. Obermeyer (ed.), *Family, Gender, and Population in the Middle East: Policies in Context*, Cairo: American University in Cairo Press: 105-35.
- UNESCO (2001) *Achieving Education for All: Demographic Challenges*, France: UNESCO.
- World Bank (2001) *Engendering Development through Gender Equality in Rights, Resources, and Voices*, New York: World Bank and Oxford University Press.

جلسه چهاردهم: جمع‌بندی و خاتمه

نام درس: جمعیت‌شناسی انسان‌شناختی تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری پیش‌نیاز: ندارد
هدف درس:

هدف از این درس آشنا ساختن دانشجویان با شاخه بسیار مهمی در انسان‌شناسی و همچنین در جمعیت‌شناسی با عنوان جمعیت‌شناسی انسان‌شناختی است که آن را انسان‌شناسی جمعیت‌شناختی نیز می‌نامند. این شاخه در حال حاضر عموماً دو گرایش را در خود حمل می‌کند نخست گرایشی که بیشتر تحت تاثیر انسان‌شناسی زیستی تلاش بر آن دارد که با تکیه زدن بر عوامل زیست‌شناسانه موجود در فرهنگ‌ها و جوامع مختلف انسانی به پی‌آمدهای آنها بر حوزه جمعیت‌شناسی بپردازد، و گرایش دومی که بیشتر بر خود عوامل فرهنگی در این زمینه تاکید دارد. هر یک از دو حوزه ادبیات و شاخه‌های پژوهشی و آموزشی متفاوتی را به وجود آورده‌اند و البته تلاش‌هایی نیز برای ایجاد تالیف‌های جدید میان آن دو صورت گرفته است.

جلسه اول: تاریخچه روابط جمعیت‌شناسی و انسان‌شناسی (روابط دو رشته از قرن نوزده تا امروز)

McFalls, J A., 1991, 'Population: A Lively Introduction', Population Bulletin 46 (2),
Population Reference Bureau, Washington, DC.

Szreter, Simon(ed.), 2004, Anthropological and Historical Selection in Critical Demography,
Oxford University press.

Scheper-Hughes, N, 1997, 'Demography without Numbers', in Kertzer, D & Fricke, T (eds),
Anthropological Demography, Chicago: Chicago University Press.

Basu, A.M., Aaby, P., 1998, The Methods of Anthropological Demography, Clarendon Press.

جلسه دوم: نظریه‌های کلاسیک و جدید تطورگرایانه و پی‌آمد آنها در حوزه جمعیت‌شناسی

Roth, eric Abella, 2004, *Culture, Biology and Anthropological Demography*, British Columbia,
University of Victoria Press.

جلسه سوم: انسان‌شناسی زیست‌شناختی و جمعیت‌شناسی

Anderson, James E. 1983. Grants' Atlas of Anatomy, 8th edition. Williams and Wilkins.

Swedlund, Alan C. and George J. Armelagos. 1976. Demographic Anthropology.
Anthropology series, Wm. C. Brown Company.

Ubelaker, Douglas H. 1999. Human Skeletal Remains: Excavation, Analysis and Interpretation,
3rd ed. Manuals on Archeology No. 2. Taraxacum press.

Marks, J., 1995, Human Biodiversity: Genes, Race and History, Aldine de Gruyter.

جلسه چهارم: انسان‌شناسی محیط‌شناختی و جمعیت‌شناسی

جلسه پنجم: استراتژی‌های ازدواج و زناشویی (روابط جنسی، تک‌همسری، چند همسری، طلاق، شیربها ...)

جلسه ششم: استراتژی‌های زایش و تربیت فرزند(باروری، بعد‌خوار، فرزند‌خواندگی، فرزند‌کشی ...)

جمعیت‌شناسی

جلسه هفتم: انسان‌شناسی تغذیه و رشد (گونه‌شناسی فرهنگی تغذیه و سلامت) و جمعیت‌شناسی

جلسه هشتم: مهاجرت (درون‌کوچی و برون‌کوچی، دلایل و پیامدهای مهاجرت بر حوزه‌های جمعیتی...)

جلسه نهم: انسان‌شناسی بیماری و ناتوانی و پیامدهای جمعیت‌شناختی آنها

Mascie-Taylor, N., et al., 2004, The Changing Face of Disease: Implication for Society,
Routledge.

Ramanucci-Ross, L. et al., 1997, The Anthropology of medicine: From Culture to Method,
Bergin and Garvey.

Sargent, C.F., Johnson, T.M., 1996, Medical Anthropology: Contemporary Theory and
Method, Praeger Publisher.

جلسه دهم: انسان‌شناسی بحران (نسل‌کشی‌ها، جنگ‌ها، اپیدمی‌ها و بلایای طبیعی)

Schmidt, B.E., Schroder, I.W., 2001, *Anthropology of Violence and Conflict*, Routledge.

Laban Hinton, A., 2002, *Annihilation Difference: The Anthropology of Genocide*, University of

California Press.

جلسه یازدهم: انسان شناسی پیری (مدیریت پیری، پیامدهای فرهنگی پیری بر خانواده و اقتصاد خانوادگی ...)

Andreasson, G.J., Philipps, D.R., 2005, *Aging and Place: Perspectives, policy, practice*,
Routledge.

جلسه دوازدهم: انسان شناسی ایدز (گونه شناسی فرهنگی رشد یا کاهش شیوع بیماری و تأثیرات جمعیتی آن)

جلسه سیزدهم: انسان شناسی مرگ (مدیریت مرگ، صنعت مرگ، گونه شناسی فرهنگی دلایل و پیامدهای جمعیتی مرگ...)

جلسه چهاردهم: چشم اندازهای جمعیت شناسی انسان شناختی (پروژه های مشترک پژوهشی - آموزشی...)

اهداف کلی درس:

هدف کلی این درس آشنا کردن دانشجویان با استدلال ریاضی روابط بین متغیرهای جمعیتی است. این درس روش‌های ریاضی را معرفی می‌کند که برای درک عمیق‌تر منطق درونی جمعیت‌شناسی، مثلاً رابطه بین متغیرهای جمعیتی با دیگر متغیرهای جمعیتی، ضرورت دارد.

جلسه اول: مقدمه و معرفی درس، معرفی منابع و تعیین تکالیف درسی

جلسه دوم: کاربرد ریاضیات در جمعیت‌شناسی

جلسه سوم: تحلیل فرآیندهای تکرارپذیر

جلسه چهارم: مدل‌های اتفاقی در جمعیت‌شناسی

جلسه پنجم: الگوی جمعیت ثابت

جلسه ششم: الگوی جمعیت ساکن - جدول بقاء

جلسه هفتم: روابط دموگرافیک در جمعیت‌های غیرثابت

جلسه هشتم: گشتاور رشد جمعیت

جلسه نهم: الگوهای سنی و جنسی وقایع جمعیتی: ازدواج، زناشویی، زاد و ولد و باروری

جلسه دهم: الگوهای سنی و جنسی وقایع جمعیتی: مرگ‌ومیر و مهاجرت (ادامه ...)

جلسه یازدهم: تحلیل کلی از ماتریس پیش‌بینی جمعیت

جلسه دوازدهم: سری‌های زمانی جمعیتی

جلسه سیزدهم: میانگیری و تجزیه گروه‌های سنی به سنین منفرد

جلسه چهاردهم: جمع‌بندی درس جمعیت‌شناسی ریاضی

منابع:

- Keyfitz, N. 1968 *Introduction to Mathematics of Population*, Addison-Wesley.
- Keyfitz, Nathan, Hal Caswell, 2005, *Applied Mathematical Demography*. 3rd ed. Berlin: Springer
- Newell, Colin, 1990, *Methods and Models in Demography*. New York: The Guilford Press
- Hali, S. K.V. Rao, 1992. *Advanced Techniques of Population Analysis*, New York: Plenum Press.
- Preston, et al. *Demography: Measuring and Modeling Population Process* Oxford, England: Blackwell Publishers
- Cox, D. 1962. *Renewal Theory*, London: Methuen
- Ranganathan, C.R., 2006, *A First Course in Mathematical Models of Population Growth*, New Delhi, Associated Pub.
- Jozwiak Janina, 1993, *Mathematical Models of Population*, (NIDI Report 26) by Review author[s]: John Pollard, *Population Studies*, Vol. 47, No. 2 (Jul., 1993), p. 369.
- Impagliazzo, John, 1985, *Deterministic Aspects in Mathematical Demography*.
- Rogers, Andrei, 1995, *Multiregional Demography: Principles, Methods and Extensions*.
- United Nations, 1968. *The Concept of a Stable Population; Application to the Study of Populations of Countries with Incomplete Demographic Statistics*. NY: United Nations Publications.
- Cox, D. 1970. *Demography*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pressat, Roland 1972. *Demographic Analysis*. Chicago: Aldine. (Translated by J. Matras)
- Henry, L. 1976. *Population Analysis and Model*. Academic Press. (Translated by E. van de Wall)
- Bogue et al., 1993, *Reading in Population Research Methodology*, Vol. 3, United Nations Fund for Population Activities, New York,
- Coal, A. 1972. *The Growth and Structure of Stable Population*, New York.
- Mode, C. 1985. *Stochastic Process in Demography and Their Computer Implementations*, Berlin: Springer-Verlag,

- Schoen, R. 1978 *Modeling Multigroup Populations*, New York: Plenum Press
- Sheps, M. & J. Menken, 1973, *Mathematical Models of Conception and Births*, Chicago: University of Chicago Press
- Smith, D. & N. Keyfitz 1977. *Mathematical Demography: Selected Papers*, (Recent Results in Cancer Research). Berlin: Springer-Verlag.

نام درس: جمعیت‌شناسی سالخوردگی تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری پیش نیاز: ندارد
هدف درس:

هدف کلی درس معرفی حوزه پژوهشی جمعیت‌شناسی سالخوردگی است. بحث و بررسی در مورد سالخوردگی جمعیت به عنوان یکی از نتایج تغییرات جمعیتی با تأکید بر جنبه‌ها و پیامدهای جمعیتی، اقتصادی و اجتماعی در قالب نظریه‌ها و مطالعات تجربی اهداف خاص این درس است. در این درس دانشجویان همچنین با نمونه‌هایی از مطالعات و پژوهش‌های کمی و کیفی سالخوردگی جمعیت آشنا می‌شوند. افزون بر این دانشجویان پس از چند جلسه بحث و بررسی در مورد حوزه پژوهشی و نظریه‌ها و مطالعات موضوعی در این زمینه با کاربردهای نتایج تحقیقات سالخوردگی جمعیت در سیاست‌های اجتماعی و خصوصاً رفاه سالخوردگان آشنا خواهند شد. دانشجویان ملزم هستند در پایان کلاس علاوه بر شرکت در امتحان درس، با استفاده از منابع معرفی شده و نیز بررسی منابع بیشتر و جدید در یکی از موضوعات معرفی شده سالخوردگی جمعیت یک مقاله پژوهشی کوتاه تهیه کنند.

جلسه اول: الف). معرفی کلی درس با توجه به اهداف درس و شرح مباحث جلسات مختلف ب). بحث از اهمیت و

ابعاد جهانی سالخوردگی جمعیت، کشورهای در حال توسعه و ایران

- Martin, L. G. and S. H. Preston, 1994, *Demography of Aging*, Washington D.C: National Academy Press.,
Hermalin A. I. and L. G. Myers, 2002, "Aging in Asia: Facing the Crossroads", in Hermalin, A. I., *The Well-Being of The Elderly in Asia*, 2002, Michigan: The University of Michigan Press.
Arber S. and J. Ginn, 1995. *Connecting Gender and Aging*, Buekingham, Philadelphia: Open University Press.
Kalache A., 1996, "Ageing Worldwide." In: Ebrahim S & Kalache A. (Eds). *Epidemiology in old age*. London: BMJ Publishing; Pp. 22-31.
Lloyd-Sherlock P., 2000, Population Aging in Developed and Developing Regions: Implication for Health Policy, *Social Science & Medicin* 51, Pp 887-895.
World Health Organization., 2003, *World Health Report 2002*, Geneva: World Health Organization .
World Health Organization., 2004, *Towards age-friendly primary health care*. Geneva: World Health Organization .

جلسه دوم: معرفی حوزه پژوهشی سالخوردگی و علوم مرتبط: جمعیت‌شناسی سالخوردگی، جمعیت‌شناسی پزشکی،

پیری‌شناسی، تحقیقات اجتماعی، سیاست و رفاه اجتماعی

- Martin, L. G. and S. H. Preston, 1994, *Demography of Aging*, Washington D.C: National Academy Press.

جلسه سوم: الف) میزان همگنی در جمعیت سالخورده، اندازه‌گیری ویژگی‌های اقتصادی- اجتماعی- زیستی و روانی

سالخوردگان: ابعاد، روش‌ها و مشکلات ب). داده‌های کمی و کیفی (Microdata) برای مطالعه سالخوردگی جمعیت

- Nazarova, Inna. 2000, Self-rated Health and Occupation Condition in Russia, *Social Science and Medicin* 51, 1373-1385.
Wolfgang, Stroebe 2000, *Social Psychology of Health*, Open University Press.
Streubert HJ, 1999, *Qualitative Research in Nursing*, Advancing the Humanistic Imperative, Philadelphia : Lippincott Co.
Martin, L. G. and S. H. Preston, 1994, *Demography of Aging*, Washington D.C: National Academy Press.
Hermalin A. I. and L. G. Myers, 2002, *The Well-Being of The Elderly in Asia: A Four-Country Comparative Study*. Ann Arbor:, The University of Michigan Press.
Bongaarts, John, 2004, *Long-Range Trends in Adult Mortality: Models and Projection Methods*, No. 192, Policy Research Division, Population Council.

Hermalin A. I., M. B. Ofstedal and R. Freedma, 1996, *Methodological Considerations in Aligning Independent Surveys of Parental Support from Older and Younger Generations: With Illustrative Data from Taiwan*, No. 96-38, Elderly in Asia Research Report Series.

جلسه چهارم: الف). زمینه‌های جمعیتی سالخوردگی: سطوح و روند باروری، مرگ‌ومیر و مهاجرت ب). تجربه جمعیتی کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه

United Nations, 2002, *World Population Ageing: 1950-2050*, New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division .

Hermalin A. I. and L. G. Myers, 2002, Aging in Asia: Facing the Crossroads, in Hermalin A. I. and L. G. Myers, 2002, *The Well-Being of The Elderly in Asia: A Four-Country Comparative Study*. Ann Arbor:, The University of Michigan Press.

جلسه پنجم: اقتصاد سالخوردگی: توانایی و سطوح فعالیت اقتصادی در سطح خرد و کلان

Martin, L. G. and S. H. Preston, 1994, *Demography of Aging*, Washington D.C: National Academy Press.,

Alam, Moneer, 2006, *Ageing in India, Socio-Economic and Health Dimensions*, Institute of Economic Growth, Academic Foundation.

Battistella, Graziano, 1995, Philippine Overseas Labour: From Export to Management, *ASEAN Economic Bulletin* 12(1): 257-273.

جلسه ششم و هفتم: مرگ‌ومیر، بیماری و ناتوانی در دوره سالخوردگی

Murray CJ, Lopez AD. , 1996a, *The global burden of disease: A comprehensive assessment of mortality and disability from diseases, injuries and risk factors in 1990 and projected to 2020*, Vol. 1, Global Burden of Disease and Injury Series, Boston: Harvard School of Public Health .

Murray CJ, Lopez AD., 1996b, *Global Health Statistics*, Vol. 2, Global Burden of Disease and Injury Series, Boston: Harvard School of Public Health .

Nusselder W. J. and Caspar W. N. Looman, 2004, Decomposition of Differences in Health Expectancy by Cause, *Demography* Vol. 41, May 2004.

Mosley WH, Bobadilla JL, Jamison DT., 1993, The health transition: Implications for health policy in developing countries. In: Jamison DT, Mosley WH, Measham AR, Bobadilla JL. (Eds). *Disease Control Priorities in Developing Countries*. New York: Oxford University Press; pp. 669-73.

Wong J. and Shirley Wong, 2002, Trends in Lifestyle Cardiovascular Risk Factors in Women: Analysis From the Canadian National Population Health Survey, *International Journal of Nursing Studies* 39, 229-242.

Zeng Y. and J W. Vaupel, 2003, Oldest-Old Mortality in China, *Demographic Research*, Vol. 8, April 2003.

Hermalin, Albert I, 1996, *The Effect of Education on Mortality among Older Taiwanese and its Pathways*, No. 96-37 Elderly in Asia Research Report Series.

Bongaarts, John, 2004, Long-Range Trends in Adult Mortality: Models and Projection Methods, No. 192, Policy Research Division, Population Council.

جلسه هشتم: سلامت سالخوردگان: ابعاد زیستی- جسمانی

Bailis D. S. et al., 2001, Perceived Control in Relation to Socioeconomic and Behavioral Resources for Health, *Social Science & Medicine* 52, 1661-1676.

Ezzati M, Lopez AD, Rodgers A, Van der Hoorn S, Murray CJL., 2002, Comparative Risk Assessment Collaborating Group, Selected major risk factors and global and regional burden of disease, *The Lancet*; 360 (Nov.): 1347-1360.

Ukrainitseva S. V. and A. I. Yashin, 2003, Individual Aging and Cancer Risk: How Are They

- Related?, *Demographic Research*, Vol. 9, October 2003.
- Weinstein M. et al., 2001, Population Health and Aging, *Annals of the New York Academy of Science*, Vol. 954.
- Zachary Zimmer, Xian Liu, Albert Hermalin, Yi-li Chuang, 1996, Educational Attainment and Transitions in Functional Status among Older Taiwanese, No. 96-34, Elderly in Asia Research Report Series.

جلسه نهم: سلامت سالخوردگان: ابعاد روانی - اجتماعی

- Grzywacz J. G. et al., 2004, Socioeconomic Status and Health : A Micro-level Analysis of Exposure and Vulnerability to Daily Stressors, *Journal of Health and Social Behavior*, Vol. 45, 1-16.
- Frenk J, Bobadilla JL, Sepúlveda J, Cervantes LM., 1989, Health transition in middle-income countries: New challenges for health care, *Health Policy and Planning*, 4(1): 29-39 .
- Leon D. and G. Walt, 2001, *Poverty, Inequality and Health*, Oxford University Press.
- Manson A. and Sang-Hyop Lee, 2004, Population Aging and the Extended Family in Taiwan : A New Model for Analyzing and Projecting Living Arrangements, *Demographic Research*, Vol. 10, May 2004.
- May J., 2003, Chronic poverty and older people in South Africa. Chronic Poverty Research Centre [Working Paper 25; 2003] Available from URL: <http://www.chronicpoverty.org/pdfs/JMay.pdf> [Accessed on 03/12/03].
- Alam, Moneer, 2006, *Ageing in India, Socio-Economic and Health Dimensions*, Institute of Economic Growth, Academic Foundation.
- Casterline, John B. and et al., 1991, Differences in the living arrangements of the elderly in Four Asian Countries: The Interplay of Constraints and Preferences, *Comparative Study of the Elderly in Asia Research Report*, No. 91-10, Population Studies Center, University of Michigan.
- Zachary Zimmer, Xian Liu, Albert Hermalin, Yi-li Chuang, 1996, Educational Attainment and Transitions in Functional Status among Older Taiwanese, No. 96-34, Elderly in Asia Research Report Series.

جلسه دهم و یازدهم: سیستم‌های اجتماعی حمایت سالخوردگان

- Hermalin A. I. and L. G. Myers, 2002, *The Well-Being of The Elderly in Asia: A Four-Country Comparative Study*. Ann Arbor:, The University of Michigan Press.
- Martin, L. G. and S. H. Preston, 1994, *Demography of Aging*, Washington D.C: National Academy Press.,
- Alam, Moneer, 2006, *Ageing in India, Socio-Economic and Health Dimensions*, Institute of Economic Growth, Academic Foundation
- Ann E. Biddlecom and et al., 2001, Tradeoffs between Public and Private Economic Support of the Elderly: Results from a Natural Experiment in Taiwan, Report No. 01-58, July 2001, Comparative Study of the Elderly in Asia Research Reports.
- Roan, Carol L., Albert I. Hermalin and Mary Beth Ofstedal, 1996, Intergenerational Contact and Support in Taiwan: A Comparison of Elderly Parents and Children, No. 96-36, COMPARATIVE STUDY OF THE ELDERLY IN ASIA RESEARCH REPORTS.

جلسه دوازدهم: پیامدهای اقتصادی - اجتماعی سالخوردگی جمعیت

- Chen, Ai Ju and Gavin Jones, 1989, Ageing in ASEAN: Its Socio-economic Consequences, Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Hermalin, Albert I., 1998, Carol Roan, and Aurora Perez H, The Emerging Role of Grandparents in Asia, No. 98-52p, Elderly in Asia Research Report Series H October 1998H.

جلسه سیزدهم: آرایه کار دانشجویان

جلسه چهاردهم: جمع‌بندی درس

نام درس: دیدگاه‌ها و سیاست‌های جمعیتی معاصر تعداد واحد: ۲ نوع واحد: نظری پیش نیاز: ندارد

اهداف کلی درس:

- بررسی روش‌های تأثیرگذاری سیاست‌های حکومتی بر ابعاد مختلف جمعیت
- روش‌های اتخاذ سیاست‌های جمعیتی دولتها و سازمانهای غیر دولتی در نقاط مختلف جهان
- بررسی علل موفقیت یا شکست سیاست‌های جمعیتی
- ملاحظه اثرات غیرمستقیم سیاستهای جمعیتی
- تأثیر تغییرات جمعیتی بر سیاست‌ها
- تحلیل سیاست‌های جمعیتی ایران در قرن بیستم

جلسه اول: مقدمات: طرح درس، معرفی منابع و تکالیف

جلسه دوم: دیدگاه‌های نظری مرتبط با سیاست‌های جمعیتی

کتابی، احمد ۱۳۷۸. درآمدی بر اندیشه‌ها و نظریه‌های جمعیت‌شناسی. تهران: پژوهشگاه مطالعات علوم انسانی

جلسه سوم: بررسی اجمالی تاریخچه سیاست‌های جمعیتی

United Nations Secretariat, Population Division, Department of Economic and Social Information Policy Analysis, "Evolution of Population Policy Since 1984: A Global Perspective," *Population Policies and Programmes* (New York: United Nations, 1993), pp. 27-41

جلسه چهارم: سیاست‌های بین‌المللی جمعیت در حال و گذشته

Ashford, L. 1995, New perspectives on population: Lessons from Cairo. *Population Bulletin*, Vol 50 (1).

Freedman, L. and Isaacs, S. 1993, Human rights and reproductive choice, *Studies in Family Planning*, vol 24 (1) pp. 18-30.

Jain, A. 1995. Implementing the ICPD's message, *Studies in Family Planning*, Vol. 26 (5) pp. 296-298.

McIntosh, C., and Finkle J. 1995, The Cairo Conference on *Population and Development Review*, vol. 21 (2) pp. 223-260.

Gita Sen, Adrienne Germain, and Lincoln C. Chen, 1994. "Reconsidering Population Policies: Ethics, Development, and Strategies for Change," in Sen, Germain, and Chen (ed.s) *Population Policies Reconsidered: Health, Empowerment, and Rights*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Sadik, Nafis 1991. *Population Policies and Programs: Lessons Learned from Two Decades of Experience*. New York: New York University Press.

جلسه پنجم: اهداف توسعه هزاره

جلسه ششم: سیاست‌های مربوط به کاهش باروری در کشورهای روبه توسعه

Bonggarts, J. and Bruce, J. 1995, The causes of unmet need for contraception and the social content of services, *Studies in Family Planning*, Vol. 26 (2), 57-75.

Maudline, P.W. 1994, Prospects and programs for fertility reduction, 1990-2015, *Studies in Family Planning*, vol. 25. pp 77-95.

Sinding, S. W. 2002, The role of international funding in future fertility declines among intermediate fertility countries, Paper presented at the Expert Group Meeting on Completing Fertility Transition. United Nations, New York, March 2002.

United Nations Population Division, 2002, Views and policies concerning population growth and fertility among governments in intermediate fertility countries. Paper presented at the Expert Group Meeting on Completing Fertility Transition. United Nations, New York, 2002.

جلسه هفتم: بررسی سیاست‌های جمعیتی چین از دهه ۱۹۷۰

- Bonggarts, J. and Greenhalgh, S. 1985, An alternative to the one-child policy in China, *Population and Development Review*, 11, pp. 585-617.
- Feng, W. and Quanhe, Y. 1996, Age at marriage and the first birth interval: The emerging change in sexual behaviour among young couples in China, *Population and Development Review*, 22 (2) pp. 299-320.
- Greenhalgh, S. 1986, Shifts in China's population policy, 1984-86: Views from the central, provincial and local levels, *Population and Development Review*, 12, pp. 491-515.
- Greenhalgh, S. 1994, Restraining population growth in three Chinese villages, 1988-93, *Population and Development Review*, vol 20 (2), pp. 365-395.
- Hardee-Cleaveland, K., and Banister, J. 1988, Fertility policy and implementation in China, *Population and Development Review*, 14, pp. 245-286.
- Zeng, Y. 1996, Zeng, Y. 1996, Is fertility in China in 1991-2 far below replacement level? *Population Studies*, Vol 50, pp 27-34.

جلسه هشتم: چرخش در سیاست‌های جمعیتی از مخالف رشد جمعیت به موافق رشد جمعیت: سنگاپور، ژاپن و....

- Feng, W. and Quanhe, Y. 1996, Age at marriage and the first birth interval: The emerging change in sexual behaviour among young couples in China, *Population and Development Review*, 22 (2) pp. 299-320.
- Hoem, J. 1990, Social policy and recent fertility change in Sweden, *Population and Development Review*, vol. 16 pp. 735-748.
- Hankins, F.H. 1936, German policies for increasing births, *American Journal of Sociology*, 42, pp. 630-652.
- McIntosh, C.A. 1986, Recent pronatalist policies in western Europe, in Davis, K. Bernstam, M.S. and Ricardo-Campbell, R. (eds.) *Below Replacement Fertility in Industrial Societies: Causes, Consequences, Policies (Population and Development Review 12) Supplement*, pp. 318-334.
- Monnier, A. 1990, The effects of family policies in the German Democratic Republic: a re-evaluation, *Population: English Selection 2*, pp. 127-140.
- Whelpton, P.K. 1935, Why the large rise in the German birth-rate? *American Journal of Sociology*, 41, 299-313.

جلسه نهم: سیاست‌های مربوط به سقط جنین: رومانی، ژاپن، روسیه

- Brelson, B. 1979, Romania's 1966 anti-abortion decree: the demographic experience of the first decade, *Population Studies*, 33, pp. 209-222.
- Cohen, S. A. 2000, Abortion politics and US Population Aid: Coping with a complex new law, *International Family Planning Perspectives*, 26 (3): 137-139.
- Teielbaum, M.S. 1972, Fertility effects of the abolition of legal abortion in Romania, *Population Studies*, 26 pp. 405-417.

جلسه دهم: مروری بر سیاست‌های مهاجرتی

- Massey, D. 1999, International Migration at the dawn of the twenty-first century, The role of the state, *Population and Development Review*, vol 25, pp. 303.

جلسه یازدهم: سالخوردگی جمعیت و مسائل مرتبط با آن

- Lee, S., and Mason, A. 2000, 'Population aging raises questions for policymakers', East West Center, *Asia-Pacific Population and Policy*, No. 53, April.
- McDonald, P. 2002, Support of the aged in Asia: families and the state in partnership, Paper presented to the IUSSP Regional Conference, Bangkok, 9-12 June.
- McDonald, P. 1999, Ageing: the social and demographic dimensions', in *Policy Implications of the Ageing of Australia's Population*, Canberra: Productivity Commission and Melbourne Institute of Applied Economic and Social Research, pp. 47-70.
- McDonald, P., 1989, Ageing in Asia: the role of families, Paper presented at the International Symposium on Aging: Policy Issues and Future Challenges, December 6-9, Beijing.
- Mason, A., Lee, S., and Russo, G., 2002, 'As Asia's population ages, worries grow about the future', East West Center, *Asia Pacific Issues*, No. 58, January.
- Nizamuddin, M. 2003, Population Ageing: Policy responses to Population Ageing in Asia and

Pacific Region, in UNESCAP, *Fifth Asian and Pacific Population Conference: Selected Issues: Population and Poverty in Asia and the Pacific*, No. 158, UN, New York, pp: 89-127.

Ogawa, N. 2003, Ageing trends and policy responses in the ESCAP region, in UNESCAP, *Population and Development: Selected Issues: Population and Poverty in Asia and the Pacific*, UN, New York, pp: 89-127.

Statistical Centre of Iran, 2002, *Status of the Aged Nationwide*, Statistical Centre of Iran, Tehran.

United Nations, 2002, *Population Ageing: 2002 (Data Sheet)*, Population Division, New York.

United Nations, 2001, Living Arrangements of Older Persons, *Population Bulletin of the United Nations*, Special Issue Nos. 42/43, New York.

United Nations, International Plan of Action on Ageing:
<http://www.un.org/esa/socdev/ageing/ageipaa1.htm>

Westly, S., Lee, S., and Mason, A. 2000, 'Policy options to support Asia's growing elderly population', East West Center, *Asia-Pacific Population and Policy*, No. 54, July.

جلسه دوازدهم: سیاست‌های جمعیتی و زنان

Ashford, L. 1995, New perspectives on population: Lessons from Cairo. *Population Bulletin*, Vol 50 (1).

Jain, A. 1995. Implementing the ICPD's message, *Studies in Family Planning*, Vol. 26 (5) pp. 296-298.

Hogson, D. Feminist and neo-Malthusians: Past and present alliances. *Population and Development Review*, vol 23 (3) 469-523.

جلسه سیزدهم: سیاست‌های جمعیتی ایران

Abbasi-Shavazi, 2002, Recent changes and the future of fertility in Iran, Paper presented at the Expert Group Meeting on Completing Fertility Transition. United Nations, New York, 2002.

Abbasi-Shavazi, M. J., A. Mehryar, G. Jones, and P. McDonald. 2002. 'Revolution, war and modernization: Population policy and fertility change in Iran', *Journal of Population Research*, vol. 19, no. 1, pp. 25-46.

Aghajanian, A. 1991. 'Population change in Iran, 1966-86: a stalled demographic transition?', *Population and Development Review*, vol. 17, pp. 703-715.

Aghajanian, A. 1995. 'A new direction in population policy and family planning in the Islamic Republic of Iran', *Asia-Pacific Population Journal*, vol. 10, no. 1, pp. 3-20.

Hoodfar, H. and S. Assadpour, 2000, "The politics of population policy in the Islamic Republic of Iran", *Studies in Family Planning*, 31(1): 19-34.

Kaveh-Firouz, Z., and Abbasi-Shavazi (2004). Population Policy change and its impact on fertility in Iran, Proceeding of the 1st Conference of the Population Association of Iran, Tehran.

Mehryar, A.H. 2005, Shi'ite teachings, pragmatism and fertility change in Iran, In G.W. Jones and M. Karim (eds.), *Islam, the State and Poulation*, Hurst and Co., London, pp. 118-156.

جلسه چهاردهم: سیاست‌های جمعیتی ایران (ادامه)

Abbasi-Shavazi, 2002, Recent changes and the future of fertility in Iran, Paper presented at the Expert Group Meeting on Completing Fertility Transition. United Nations, New York, 2002.

Abbasi-Shavazi, M.J., Mehryar, A., Jones, G., and McDonald, P. 2002, 'Revolution, war and modernization: Population policy and fertility change in Iran', *Journal of Population Research*, 19 (1): 25-46.

Hoodfar, H. and S. Assadpour, 2000, "The politics of population policy in the Islamic Republic of Iran", *Studies in Family Planning*, 31(1): 19-34.

Sabahi, S. F. 2001, The literacy corps in Pahlavi Iran (1963-1979): political, social and literacy implications, *Cahiers etudes sur la Mediterranee: Orientale et le monde turco-iranien*, 1-28. <http://www.ceri-sciences-po.org/publica/cemoti/textes31/sabahi.pdf>

کاوه فیروز، زینب، ۱۳۸۰، تغییرات سیاستهای کنترل جمعیت و تاثیر آن بر تحولات باروری در ایران طی سه دهه اخیر، پایان نامه کارشناسی ارشد جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
مصطفوی، فرخ و همکاران، ۱۳۷۹، سیاستهای جمعیتی در جمهوری اسلامی ایران، صندوق جمعیت جمهوری اسلامی ایران.